

ELŐFIZETÉS
HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónap ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónap ..... 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
 6-betűs betű sor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 16 fill.
 Nyitási betű sor 40 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és eszaki egyesült
 vasutas palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 367.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 154.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF

Péntek, szeptember 15.

Mai számunk főbb közleményei:

- Védővita — egy évőkanállal.
- Az aradi román püspök a papokhoz és tanítókhoz.
- A kolera új halottal.
- A megszőkött milliános fiu.
- Az aradi új rendőrbíró.
- A felvidéki próbaháború.
- A szökevény trónörökösné leleplezése.
- A kicserélt királyleány.
- Alercos rablók egy fakereskedőnél.
- A hadügyminiszter panaszkodik a trónörökös ellen.
- Egy aradi vértanu rokona — az új hadügyminiszter.
- Mennyi adót fizetünk?

Egyház és szociálpolitika.

Arad, szeptember 14.

Az aradi görög keleti román szentszék körlevelet küldött szét a szentszék fenhatósága alá tartozó összes lelkészekhez és tanítókhoz. Igen érdekes, szokatlan tartalmu leirat, amelynek formájáról, tartalmáról is könnyű ráismerni Goldis Lászlóra, a szentszék titkárára, aki egyházi funkciói mellett széles látókörű szociálpolitikus; ennek, mint a parlament volt tagja, a képviselőházban tartott beszédeiben is jelét adta.

A körlevél azt a missziót adja a lelkészek és a tanítók kezébe, hogy a nép gazdasági és szociális nevelésének irányítói és intézői legyenek. A mezőgazdasági dolgokban oktassák, fejlesszék őket s tekintetben a körlevél a svábok és a szászok — a magyarországi német népfajok — példáját állítja eléjük, de e mellett a nép szociális érzékének fejlesztését is lelkükbe ajánlja.

A románoknak — különösen a görög keletieknek — az a speciális helyzete, hogy (különösen a falvakban) az értelmiséget egyedül a pap és a tanító képviseli. Kis számmal kerül közéjük egy-egy ügyvéd; iparos kevés van, kereskedő pedig még kevesebb. Az intelligencia irányító szerepénél és lefelé való kötelességénél fogva szinte önként is a lelkészre és a tanítóra hárul a gazdasági és társadalmi vezetés; s ha a szentszék most kibocsátott körlevele annyit is jelent, hogy a papok és tanítók inkább az ökonomikus és szociális mezőkön működjenek, mint a politikában, — akkor különösen melegen lehet üdvözölni azt. Egyébként már a magyar kormány nyomain halad, a közoktatásügyi miniszter néhány esztendő óta a gazdasági tanfolyamok mellett szociális kurzusokat tart néptanítók és felsőbb pedagógusok számára.

Mindamellet, — bár még nehezen tudjuk elképzelni, hogy milyen lesz az a tevékenység, amelyet a görög keleti román lelkészek és tanítók végezni fognak, — az egyháznak ezt a szociális misszióját nem tartjuk egészen természetesenek és célravezetőnek. A körlevél az „emberi tökéletesítés”-nek nevezi ezt a missziót. Vajjon az egyház embereinek az a hivatása, a melylyel a felekezetükbeli emberek öntudatát emelni akarják, elmegy-e odáig, hogy bizonyos osztály-öntudatot neveljen, hozzányul-e a kioktatás a tőke és munka ellentétére, a létminimum, a munkabér, a

proletárjogok kérdéséhez? Ha igen: azt a nézetet fogja elfoglalni, mint a legszélső elven levő szociáldemokraták. Az a véletlen, hogy a románok között kevesebb a tőkés, latifundumos és a munkaadó is, mint más nemzetiségűek között, könnyen sodorhatja a lelkészeket és a tanítókat abba a hibába, hogy a nép fölvilágosításával annak elégedetlenségét szitják, s az osztályellentéteket élesítik ki. Ezzel mindenestre közel jutnak a szociáldemokratákhoz: de azoktól mindenestre elválasztja őket Marx híveinek egyházellenes, sőt az egyházakat egyenesen megtagadó hite.

Nem az egyháznak nem hivatása a szociálpolitika. Láttuk, mit teremtett Ausztriában ez, ahol a keresztényszociálista elv címe megindított népművelés tulajdonképp csak egy politikai iránynak tesz szolgálatot, annak érdekében gyűjt gyűlöletet és harsít ellentéteket. Ugyanezt teszi nálunk az alig vergődő keresztényszociálizmus. Ha tehát az egyház rendelkezése szociálpolitikát folytatnak, akkor lehet, hogy ez jóhiszemű, sőt a gazdasági nevelés terén üdvös is lesz, de könnyen használható föl az egyház politikai és társadalmi befolyásának növelésére, ami pedig, ép a románoknál, gyakran keverődik össze a nemzetiségi politikával.

Az egyház és a társadalom: ma már külön fogalmak. Az egyháznak megmaradt a hivatása a lelkiekben és a kultúrában. A társadalom már külön tér. Ha vannak a lelkészek, a ta-

Az államtitkár ur.

Irta: Talmácsi Oláh Dezső.

Már csak ketten vártak az államtitkár városházájában. Egy nő és egy férfi. Egymáshoz hajolva halkán beszélgettek. A férfi ünnepélyesen komoly volt s ezzel a komolysággal élénk ellentétben állott társának sokszor feltűnő, csintalan kacagása. Feltűnően bájos, üde arccoskája az aranyvörös, dus hajkeretben, válasszókos öltözködése s a nagy urak előszobájában szokatlan fesztelensége nagyvilági hölgyet sejtetett benne s az államtitkár kis segédfogalmazója hódolatteljes előzékenységgel hajolt meg előtte:

— Önéltóságá várja Önöket.

A nő határozott léptekkel sietett a kipárnázott ajtó felé, a férfi tétovázva, gyámoltalanul követte. Az államtitkár helylyel kínálta őket.

— Kérvényéből úgy tudom, hogy nősülni óhaj s kinevezését kéri?

Mielőtt a kérdezett válaszolhatott volna, az asszony az államtitkár felé hajolva beszélni kezdett, szemei megkeresték s belékapcsolódtak annak szemeibe.

— Igen méltóságos uram nősülni akar, de ehhez okvetlenül szükséges, hogy végre kinevezettessék. Ezért vagyunk itt, ezért esedezünk méltóságodhoz. Hiszen méltóságodnak egy toll-

vonásába kerül csak. Ezt a tollvonást kériük, kérem én is nagyon méltóságodtól.

Mialatt beszélt arcára gyöngy pir szállt s ez még szebbé tette.

Az államtitkár raffinált izlésű aglegény volt. Az asszony dallamos, lágy hangja igen közel férközött hozzá s nem mindennapi érdeklődést keltett benne. Szemei műértő s mélyreható tekintettel siklottak végig a nő alakján, bájos arccoskájától egészen a kikukkanó apró cipők hegyéig. Ez a tekintet zavarba hozta az asszonyt, úgy hogy pirulva sütötte le szemét, ő pedig úgy érezte, hogy igen kellemesen csiklandozza érzékét az a nő, aki ártatlanul, könnyőre ül vele szemben.

Önéltóságát bizsergető melegség járta át s a komoly, szertartásos magatartás, melyet a kihallgatások alkalmával szokott magára öltetni, olyanféle felsőbbbőség jóindulatnak adott helyet s mire az asszony beszédét befejezte, kegyes mosolylyal bólintott reá.

— Meg fogom tenni érdekükben, amit tehetek, különben pedig — s mintha valami észébe jutott volna, irásztalához lépett, pár sort vetett papírra s azt a némán szorongó férfi kezébe adta — tessék a tanácsos ur önéltóságához fáradni, ő kiadatja az ügydarabot, azt elhozza s majd meglátjuk, mit tehetünk ügyében.

A férfi után bezárult az ajtó, az államtitkár pedig oda állott az asszony elé.

— Hát igazán olyan nagyon szeretné? — kérdezte s most már az ő szeme kereste az asszony szemét. Már nem volt benne semmi hivatalos komolyság. Az asszonynak női ösztöne megszűnt, hogy a világtól állt előtte, hogy asszonyi furfangjának és kacéregának összes fegyvereit össze kell szednie.

Halkán kezdett el újra beszélni. Ifjúság, szerelem, meleg fészek, biztos jövő, boldogság, hála s más hasonló szép dolgokat oly meleg, kedves színezéssel tudott bokrába szedni, hogy önéltóságá meghatottan s mély meggyőződéssel így gondolkodott: Istenemre jó izlése, de még nagyobb szerencséje van ennek a fiúnak, ez a kis nő ellenállhatatlanul kedves, örvendek, hogy módomban áll azt a tollvonást megtenni, s meg is fogom tenni.

I y gondolkodott, de sokkal ravaszabb volt, semhogy egyszerre megadja magát. Egészen közélépve, s az asszony kis fehér kezét simogatva, ernyelgően, szinte pajkosan szólt hozzá.

— Szép, nagyon szép a boldogságot ilyen esábitó ajkáról hallgatni, szinte vágyat érzek magam is azt megismerni.

— De méltóságos uram, én csak kérni jöttem!

Azzal felugrott s hátrált az ajtó felé.

— Kérem, kérem bocsánat, ne ijedjen meg, ne legyen rossz.

nitók között egyeznek, akik a társadalmi mozgalmak terén, a társadalom irányításában hivatást kapnak, ez az ő joguk, s ebben nincs kilózsolni való. De az egyház, mint ilyen, társadalom-mentő még a kiskoru társadalmaknál se lehet. Ha a kiskoru társadalmaknak gyámra van szükségük: ez a gyám egyedül az állam lehet.

Német államférfiu a magyar helyzetről. A Pester Lloyd berlini tudósítójának egy igen előkelő német államférfiu, aki előreláthatólag mihamar vezető-állásba kerül, érdekes nyilatkozatokat tett a magyar állapotokról:

Sajnáljuk, hogy Magyarország megerősödése minő nehezen halad és milyen nehézségekkel küzd az önk jőzsa kormányja. Közjogi törekvéseiket mi is méltányoljuk, de úgy találjuk, hogy a nemzeti követelések, melyek miatt az ellenzék a parlament tevékenységét megakadályozza, kicsinyesek ahhoz, hogy gyökerük legyen a nemzetben. Éppen azért gondolom, hogy az obstrukció, melynek a nemzetben nincs támasza, belátható időn belül ki fog mulni. A nép megunja, mert jelszavak manapság nagyon hamar divatjukat mulják. Tény az, hogy Héderváry Károly gróf erős ember és amire talán sohasem törekedett, népszerű is. Nekünk itt az a benyomásunk, hogy őt obstrukcióval kimozdítani nem lehet és azt hisszük, hogy ha mostanában választásokat csinálna, hirmondója sem maradna az obstruktoroknak. Sőt tovább megyek. Meg vagyok győződve, hogy Héderváry választások nélkül is eredményre fog jutni.

Végezetül konstatació az államférfiu, hogy Németországban biznak a józan felfogás győzelmében. Héderváry pozícióját nagyon szerencsésnek tartják, mert teljesen bírja a korona bizalmát. A nemzetiségek panaszairól — bár ők sok kísérletet tettek, hogy a német birodalmi közvéleményt Magyarország ellen hangolják — a hivatalos Németország sohasem vett tudomást. A németek örvendének, hogy magyarországi fajrokaik anyanyelvük apanálása mellett is jó magyar állampolgárok.

— Nem leszek rossz, ha méltóságod szépen vissza ül a helyére, s jól viseli magát.

Pajtáskodó hangon beszélt most már ő is. Öméltósága azonban már elvesztette nyugalmát. Vére felpezsdült s csak az akuratos, elmentálló, kívánatos nő látta benne. A kiosi asszony pedig figyelte onnan az ajtóból, megérezte, hogy itt a kritikus pillanat.

Némán habozva huzódott az ajtóhoz, majd hirtelen egy kis mókus-fürgeségével szökött ki rajta. Az ajtó pedig az államtitkár belső dolgozó szobájába vezetett. A kis madár berepült a kalitkába...

Harmadnapon pedig egy kinevezési hir a lapokban igazolta, hogy öméltósága gyorsan szokta ígéréseit beváltani.

Véletlenül történt, hogy egyik este az államtitkár ur egy kis orfeumi szórakozásra szomjazott, s néhány képviselőtársával odament vacsorázni. Az angolokra süttöt bélszínnek azonban már az első falatja a torkán akadt.

E pillanatban perdült ki a deszkákra hat bayader, s az exotikus zene ütemeire a hindu bayadérok vérforraló csásos fátyoltáncát kezdték lejteni. A legbájosabb üdvözetet intett az államtitkár felé. Ettől akadt torkán a falat, sőt kis hujja, hogy a kést, villát ki nem ejtette a kezéből.

Váderövita — egy evőkanállal.

— A képviselőház ülése. —

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 14.

A képviselőház ma egy főlőrácskát foglalkozott a védőerőreformmal is. Ugy fűstenek ezek a napi rövid beszédok, mint a betegnek az orvoság: naponta egy evőkanállal. A Kossuth párti Szabó István mondott az ülés végén rövid beszédet a javaslatok ellen, egyébként névszerinti szavazással telt az idő tíz órától fél ketőig. Az ülésen Berzeviczy Albert, majd Návay Lajos elnökölt.

Bemutatta az elnök a budapesti Molnár Szövetség és Medve utcai népgyűlések kérvényeit a katonai javaslatok ellen, amelyeket Justh Gyula újján nyújtottak be a képviselőházhoz.

Kun Béla ellenindítványa folytán ezekről a kérvényekről is névszerinti szavazás lesz.

Ma a kunágotai, kisbéri és bárándi népgyűlések kérvényei dolgában az ellenzék részéről beterjesztett ellenindítványokat vetették el névszerinti szavazás útján.

Félkettőkor rátért a Ház a védőerőreform tárgyalására.

Szabó István (Kossuth-párti) katonai szempontból foglalkozik a javaslatokkal. A honvédség annyi várakozás után most is csak a tüzéséget kapja meg, a műszaki csapatokat nem. Az erre szükséges pénz most is a közös hadseregnek kell. A kétéves szolgálatnak csak úgy volna értelme, ha valamennyi fegyvernemre kiterjesztenék. Az altiszti kérdést első sorban az altisztek helyzetének javításával és jövődjük biztosításával lehet megoldani. A javaslatok szerint inkább büntetnék, mint jutalmaznák azzal alkalmasabb közlegényeket, ha altiszteknek visszatartanak őket. A tartalékosok két utolsó évfolyamát jövőre is be kell osztani a honvédséghez, hogy legalább ennyi időt töltsenek nemzeti környezetben. Főlemlíti, hogy a magyar királyi testőrség csákóján, lőtarakóján mindenütt a kétféjű sas díszel, gyomrában a magyar címerrel.

Láng Mihály báró: Hasosikarást is kap tőle. (Nagy derűtség)

Szabó István: A haditengerészet programjának megvalósítása után elavulnak a Dreadnoughtok s újra kezdetjük majd az egészet. A törvényjavaslatot nem fogadja el s csatlakozik Appoay Albert gróf határozati javaslatához. (Lijenzés a baloldalon.)

Az elnök az ülést két óraker berekesztette.

Ámulva nézett fel a bayadérra s el nem tudta gondolni, hová tegye ezt a bájos kis figurát, holott ösmerte, jól ösmerte, de — honnan? Szinte belé izzadt a fejtőrésbe. De nem töprengett sokáig. Az angol bélszín várható, asztaltársaitól pedig pár perora boosánatot kért s eltűnt. Mire az öltözőhöz jutott, a bayader már félig-medlig rendes formájába vedlett át s midőn az ajtó feltárult, öméltósága azonnal ráismert.

— De kisasszony, vagy asszonyom, legyen kegyes nekem magyarázatot adni — követelődözött öméltósága.

A bayader pedig kacagva ugrott a nyakába.

— Hát magyarázat kell neked méltóságos?

Öméltósága csak a fejét rázogatta, egyéb nem jutott az eszébe.

— Tudod öregem, nagyon elbusult már az a szegény fiu, hogy hiába várja kinevezését, pedig igen szeretett volna megnőzni. Aztán nekem földim, gyerekkori játszópajtásom. Véletlenségből találkoztunk s nagyon megsajnáltam. Segítettem rajja, ahogy tudtam. A fő, hogy sikerült legyen boldog, ugyanis kevés a boldog ember. Így volt s ez volt az életben a leghálásabb szerepam s ezt a szerepet is én magam komponáltam.

Az aradi román püspök a papokhoz és tanítókhöz.

— Új hivatás — fizetés nélkül. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Az aradi román szentszék rendkívül érdekes és fontos körlevelet intézett az aradi román egyházmegye területén levő lelkészekhez és tanítókhöz. A szentszéki körlevél ezuttal nem vallási, hanem gazdasági kérdéssel foglalkozik és kihatásaiban valószínűleg még sokszor fog szerepelni. A románok máris élénken kommentálják a szentszéki körrendeletet, amelyhez nagy reményeket és várakozásokat fűznek. Román körökben ugyanis olyannak látják a román köznép helyzetét, hogy gazdasági kérdésekben, a létért való küzdelemben teljesen magára van hagyva, sem az állam, sem annak szervei nem részesítik támogatásban, sőt a közigazgatási bizottságok mindenütt nehézségeket gördítenek gazdasági fejlődése elé. Ilyen körülmények között a románság vezetői valószínűleg áldásos misszió teljesítést látnak az aradi román püspök és szentszék akciójában, amely gazdasági felvilágosítással és vezetéssel siet segítségére a román földművelő osztálynak, hogy kiemelje a (szerintük államilag előmozdított) proletáriátusból.

Papp I. János aradi román püspök körlevele, amelyet a román szentszék legutóbbi üléséből boosított ki az, egyháznak valamennyi lelkészéhez és tanítójához szól.

A bevezető részében a különböző társadalmi osztályok hivatásával foglalkozik és azoknak mai állapotát vázolja a körlevél és a fejtegetések során arra a következtetésre jut, hogy a román kiválóan földművelő nép; tehát a földművelő osztály bir a legnagyobb fontossággal a román népre. Az egész magyarországi románság egészséges fejlődése a román földmives-osztály fejlődésétől és gazdasági megerősödésétől függ.

Gazdasági téren azonban oly előrehaladott a verseny — mondja a román szentszék körlevele — hogy ebben sikeresen csak az a földmives osztály vehet részt, amelyik birtokában van a modern gazdasági felvilágosodottság minden eszközének.

A román falvak lelkészeinek és tanítóinak, ha ezt a kérdést teljes jelentőségében átértik és felfogják, főfeladatuk lesz és a szentszék egyenesen kötelességüké is teszi, hogy maguk is iparkodjanak folytonos tanulás, tapasztalat és ismeretgyűjtés útján elsajátítani a gazdasági felvilágosodás tényezőit és azután kötelességükkel iparkodjanak a népet is felvilágosítani ezen a téren és pedig nemcsak népies előadások, hanem gyakorlati utmutatások révén is.

A szentszéki körrendelet ezután részletesen felsorolja a megtartandó gazdasági ismeretterjesztő előadások anyagát és módszerét és különösen nagy súlyt helyez arra, hogy a lelkészek és tanítók gyakorlati oktatásban részesítsék falvaik lakosságát. Így például egészen külön foglalkozik a körlevél a biztosítások különböző fajtáival és a román földmivesség figyelmét föl akarja kelteni az idáig elhanyagolt tűz- és jégkár elleni biztosítás fontosságára.

A legnagyobb súlyt azonban a községi gazdasági és egyéb egyesületek alakítására helyezi a szentszék. Röviden föntárja az ilyen egyesületek messzire kiható nagy fontosságát és egyben részletes utmutatással szolgál a gazdasági egyesületek szervezésére. Külön hangsúlyozza a lelkészek és tanítók számára, hogy az ilyen egyesületek létrehozása és vezetése

körül a legnagyobb őszinteséget tanusítsák. *Tartózkodjanak minden anyagi haszontól és tevékenységüket teljesen ingyen bocsássák a nép szolgálatába.*

A körlevél befejező részében egy ideig teljesen elhanyagolt tényezőre irányítja a figyelmet a szentszék. Igen meleg hangon emlékezik meg a román nők házi kézimunkáiról, amelyek egyes vidékeken meglepő esztétikai érzékről és ügyességéről tanuskodnak. Felhívja a tanítók és lelkészek figyelmét arra, hogy a kézimunkakészítés háziiparszerű kifejlesztése a román földművesosztály anyagi felvirágoztatását nagy mértékben előmozdíthatná.

A román szentszék egyik tagja a körlevél kibocsátásáról és annak várható eredményeiről így nyilatkozott az *Aradi Közlöny* munkatársa előtt:

— A szentszék ülésén már több alkalommal foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy miképpen lehetne a földművelő románság fejlődését, anyagi megerősödését előmozdítani. Az a mód, amelyet a szentszék most választott, megfelel a célnak, mert a nép természetes vezetőire: a lelkészekre és tanítókra bizza a gazdasági vezetést. És az a körülmény, hogy a lelkészek és tanítók minden anyagi érdek nélkül munkálkodnak majd a románság gazdasági fejlődésén, anyagi és erkölcsi előrehaladásán alkalmas lesz arra is, hogy szorosabban kapcsolja az egyházhoz a népet. Természetesen egyelőre valami nagyon nagy és gyors eredményeket nem lehet várni. A lelkesedés és tanítóság munkája, smint a körlevélből kitűnik, keitős irányú lesz: egyrészt — főleg gyakorlati, a vidéknek megfelelően állattenyésztési, gyümölcsös, vagy gabonatermesztési utmutatásokkal formális gazdasági előadásokat tartanak a népnek, másrészt igyekezni fognak gazdasági egyesületekbe, szövetkezetekbe tömöríteni a románságot. — Az ezme különben teljesen és önállóan az aradi román szentszéké. Hogy a többi román püspökségek követik-e a példát, majd elvállik.

SPORT.

+ Az A. A. K. tenisz versenye mindennap szenzációsabbnak ígérkezik. A mai napon már harmincánál többen neveztek be. A verseny kluja a pesti játékosok szereplése lesz. Eddig biztos indulók *Paller* és *Löbl* a Ferencvárosi T. C. kiváló játékosai, akiknek mérkőzése *Kehrling* Béla a legjobb magyar játékos ellen az idei tenisz szezon szenzációja lesz. Temesvár *Fülöpp*, Körösbánya pedig *Paraszky* Gyulát küldte képviselőül. Ez erős ellenfelek ellen Arad is legjobb játékosait állítja ki *Szathmáry* B., *Boros* J., *Kovács* J., *Pécseley*, *Kemény* M. stb. személyeiben. Nagyszámban nevezés van a női bajnokságra is, melynek favoritjai *Boros* Emma, *Montag* Ersei, *Persa* Margit, de a máscai *Cselkó* nővérek is komoly ellenfelek. A páros versenyek is nagy élvezetet fognak szerezni a közönségnek. A rendezőség holnap adja ki a jegyeket, melyek ára a következő: a verseny egész tartamára szóló jegy 5 kor. Egy-egy napra szóló jegy ára 1 kor.

+ Birkezőverseny. Az Aradi Toldi Athletikai Klubnak e hó 17 én az Aradi Athletikai Klub sporttelepén rendezendő délmagyarországi bajnoki birkező versenyére 36 nevezés érkezett be a déli atletikai kerület összes egyesületeinek képviselőitől. A verseny keretén belül fog a délmagyarországi birkező bajnokság eldőlni, melynek legkomolyabb jelöltje *Lábu* János A. T. A. K. bár meglepetések is várhatók. Emelni fogja a verseny érdekességét *Téger* József (Ma-

gyarország könnyű-u'yu bajnoka) és *Holubán* Ferenc világbajnok mérkőzése, mely mérkőzés ismerve mindkét küzdő kiváló technikáját, nagy erejét és verseny rutinját méltó képét fogja nyújtani egy a maga nemében páratlan amatőr mérkőzésnek. A verseny délután 3 órakor kezdődik.

A kolera új halottai.

távirati tudósítás

Budapest, szeptember 14.

Tegnap óta Budapesten egy koleras megbetegedés történt. Ujpesten azonban az utolsó huszonnégy órában két áldozatot követelt az ázsiai epidémia. Az a megdöbbentő, hogy a halottak az ottani járványkórház alkalmazottai.

Mivel a székesfehérvárosi tisztifőorvosi hivatala két nap óta nem ad ki jelentést a gyanús betegekről és csak a pozitív koleras betegekről ad számot, ma csak egyetlen eset jegyezhetünk föl. Tegnap az *angyalföldi-uti menedékhelyről* bevitték, mint gyanús beteget a Szent Gellért-kórházba *Szatmári* Pál napszámot. A bakteriológiai vizsgálat mára megállapította, hogy ez az ember ázsiai kolera szenved. Ma reggel az *Örmény-utca* 15. számú házában *Nagy* József fuvaroskocsis kolera gyanús tünetek közt megbetegedett. Bevitték a Szent Gellért kórházba.

Egy kolera gyanús haláleset is történt ma délben a fővárosban. *Vuk* Anna ötvennyolc éves napszámosó a *Szerecsen-utca* 3. számú házában levő lakásán délelőtt tíz órakor kolera tünetek közt rosszul lett. A Szent Gellért-kórházba vitték, ahol két órával később meghalt. A bakteriológiai vizsgálat fogja megállapítani, hogy kolera ölte-e meg.

Az ujpesti járványkórházban kitört kolera-epidémia napjainkban tegnap délután új áldozata akadt. Az intézet egyik alkalmazottja, a tizenhét éves *Ungár* Márton, aki kocsis volt a kórháznak, kolera tünetek közt megbetegedett s ma reggelre meghalt.

Hivatásának áldozata lett *Szám* Jánosné ápolónő is, aki tegnapelőtt kapta meg a szörnyű betegséget. A szerencsétlen fiatal nő tegnap este kiszenvedett. A megbetegedett alkalmazottak közül most már csak *Kelecsényi* Sándorné, az elhunyt kapus felesége van életben, de állapota annyira válságos, hogy felépüléséhez nincs remény.

A Szent Gellért-kórházból odarendelt új ápolónők s egy új járványorvos már elfoglalta helyét az ujpesti kolera kórházban.

A belügyminisztérium egészségügyi osztálya közli: Budapesten gyanúsaknak tartott betegeket szállítottak ugyan kórházba, a betegségük megállapítására szükséges vizsgálat azonban még folyamatban van. Ujpesten a járványkórházban történt csoportos megbetegedésekhez még egy gyanús eset járul. A járványkórházi szállításokkal megbízott *Kocsis* ugyanis szintén megbetegedett. A belügyminiszter a járványkórház orvosi szolgálatának ellátására egy orvost és egy orvosnőt küldött ki; gondoskodás történt más ápolószemélyzetéről is, továbbá arról, hogy a járványkórházban fertőzés többé ne történhessen. Az országból más helyről ma sem érkezett jelentés.

Nyíráról jelentik: *Slenken* Jánosné németprónai asszony ma kolera gyanús tünetek között meghalt.

Konstantinápolyból jelentik: Üszkúbben tegnap tizennégyen betegedtek és nyolcan haláltak meg kolera miatt.

Szalonikiból táviratozzák: A legutóbbi huszonnégy órában öt koleraeset fordult elő a polgári lakosság és hat a katonaság körében. Eddig 45 magánember, többnyire asszony, esett áldozatul a kolera miatt.

AZ ARADI KOZLONY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható)	
mellékállomás	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
nyomda	— — — — — 151

Az aradi új rendőrbíró.

— Egy ügyvéd kinevezése. — Nyugalomba vonuló városi tiszttviselő. —

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Az aradi rendőrbírói állás betöltésével kapcsolatosan a városházán várható jelentős személyi változásokról tudtunk meg feltűnést keltő dolgokat. A városi közigazgatás több, számottevő faktora néhány hónapban belül nyugalomba vonul, hogy hosszú évtizedek nehez, a fizikumot megőrlő munkája után helyet adjon a fiatalabb generációnak.

Ez a nagyjelentőségű tény a rendőrbírói állás betöltése alkalmából derült ki. Holnap, pénteken jár le ugyanis az a pályázat, amelyet az aradi rendőrbírói állásra hirdettek. Több mint fél éve, hogy *Bedő* Árpád dr. ügyvéd, volt rendőrbíró otthagya állását. Azóta *Jóó* Béla árvaszéki ülnök nagy ambícióval végezte ezt az egész embert kívánó munkakört. Dél-előtt rendőrbírói funkciót teljesített, délután pedig elvégezte az árvaszéken ülnöki teendőit. Ez a megerősítő munka azonban nem tarthatott évekig. A város tudvalevőleg új kapitányi állást szervezett és így fogja betölteni a rendőrbírói állást, amelyre a meghirdetett pályázat holnap, e hónap 15-én jár le. A városháza ugynevezett benfentesei hetek óta határozottan azt állították, hogy a rendőrbírói állást a jelenleg szabadságon lévő *Bökényi* Arisztid polgármesteri fogalmazó nyeri el, aki — szerintük — legmegfelelőbb erre a fontos közigazgatási tisztségre, amely nemcsak nagy jogi tudást, hanem higgadt éleslátást és nagy élettapasztalattal is követel. *Bökényi* Arisztid tényleg beadta pályázatát, amelyet azonban a napokban vissza is vont már. Ennek a váratlan fordulatnak okai a következők:

Bökényi a legautentikusabb forrásból értesült arról, hogy a rendőrbírói állásra egy középkorú aradi ügyvédet nevez ki *Urbán* Iván főispán. Az illető ügyvéd, akinek nevét holnapig közelebb diszkrétcióból nem írjuk meg, tizenkét évvel ezelőtt Aradmegye szolgálatában állott, ahol komoly, kötelességtudó, kiváló jogásznak ismerték. Tizenkét év előtt önként visszavonult a megyei szolgálattól és azóta Aradon ügyvédi gyakorlatot folytat.

Bökényi azonban nem marad meg fogalmazónak, hanem városi árvaszéki ülnök lesz; *Csiky* Károly árvaszéki ülnök, helyettes elnök ugyanis rövidesen nyugalomba vonul; az ő helyét *Jóó* Béla ülnök fogja betölteni, *Jóó* állását pedig *Bökényi* Arisztidnek juttatják.

Az *Aradi Közlöny* munkatársa előtt *Csiky* Károly a következő figyelemreméltó nyilatkozattal erősítette meg értesülésünket:

— Nincs mit titkolni rajta, én már belefáradtam a sok évtizedes munkába és nyugalomba vágyom. Csak a fizetésrendezés miniszteri jóváhagyását várom és nyugdíjba megyek. Ez pedig — úgy tudom — hamarosan megtörténik. Hallottam, hogy *Urbán* főispán sürögő felterjesztést küldött a belügyminiszterhez a közgyűlési határozat jóváhagyása érdekében, amely tudvalevőleg hosszú időre rendezné a városi tiszttviselő fizetési viszonyait.

— De nemcsak én megyek nyugdíjba — folytatta *Csiky* Károly — hanem kivülem még több idősebb városi tiszttviselő is, akik szintén a fizetésrendezés jóváhagyását várják, hogy azután helyet adjanak a fiatal erőknél, akik bizonyára ép olyan nagy munkakedvvel látnak dologhoz, mint mi ezelőtt harminc évvel.

A felvidéki próbaháboru.

— Ferenc Ferdinánd intézkedései. —
Elfogott orosz ezredes. —

Távirati tudósítás.

Felsővízköz, szeptember 14.

A hadgyakorlatok területén eddig elfogott kémekről megjelent hírek teljesen valótlanok. Tegnap délután azonban csakugyan érkezett Sztropkóra automobilon egy előkelő idegen feleségével, akiket Malonyay főszolgabíró a kivételes körülményekre és a trónörökös jelenléte való tekintettel igazolásra szólított fel. Az idegen eleinte vonakodott, de később bevallotta, hogy orosz ezredes és kadétiskolai tanár. Az orosz tisztet erre visszazsárolták Kassára, ahol podgyászát hagyta és ott hallgatják ki. Katonai körökben azt hiszik, hogy az idegen tiszt nem kémkedni akart, mert hiszen amit a gyakorlatokon láthat, azt a katonai attaséknak sokkal behatóbban módjukban van megismerni. A földrajzi viszonyok tanulmányozására pedig éppen ez az alkalom nagyon kedvezőtlen és ha az idegen mégis kém volna, úgy nagyon eltévesztette hivatását.

A próbaháboru tegnapi eseményei a következők:

A déli fél parancsnoksága az Eperjes és Kisszében közelében álló 6 hadtestnek Bártfa vidékét jelölte ki menetcélul. A kombinált hadtestnek Varannó-Homonáról egyelőre a Topoly és az Ondava völgyén fölfelé kellett nyomulnia, azután Margonyát, amely Bártfától husz kilométernyire délkeletre van, az első helyen említett völgyben és Szobost, amely ettől mintegy hat kilométernyire keletre fekszik, kell elérnie. A meneteket olyképen kellett berendezni, hogy az oszlopok délután öt órákor odaérhessenek. A Kárpátok gerince mellett lévő 15. honvédszolgádosztály az ellenség nyomása elől anélkül, hogy komoly csatába bocsátkozzék, Felsővízköz, szükség esetén még tovább, az Ondavától keletre eltérő magaslatokra Sósfüredig kellett hogy visszavonuljon, úgy hogy jobbra előre a kombinált hadtest elé kerül. A Mezőlaborban lévő hatodik lovasdandárnak az volt a feladata, hogy az esetleg Sztropkó ellen előrenyomuló ellenséges haderőt lehetőleg hosszas ideig tartóztassa, azután olyképen vonuljon vissza, hogy a hadsereg keleti oldala biztosítva maradjon. A hadsereg parancsnokságának főhadiszállását Magyarasszlavicára tervezték, amely Eperjestől és Bártfától egyenlő távolságban van.

Az északi fél parancsnokságának az volt szándéka, hogy az Eperjesen jelentett hatodik hadtestet megtámadja. E szándék megvalósítása elé akadályok gördültek: a terep nehézségei és a közlekedési viszonyok. A hadsereg parancsnokságának ezért a tizedik hadtestet a Zmigrod-zboró bártfai utra kellett küldeni, a tizenegyediket a Duklaszoroson át vezető utra kellett tolnia. A 10. és a 11. hadtestnek a tegnapi napon a Kárpátok déli lejtőjére a tizedik hadtest előtt haladó 21. lovasdandárnak pedig Zboróra kellett érkezniük. Előrelátható volt, hogy ezek a menetcélok nem lesznek elérhetőek a Kárpátok gerincén megállapodott ellenséges haderőkkel való harc nélkül. Mezőlabornál került jelentékenyebb csatára a dolog. A 43. honvédszolgádosztály nemsokára fölismerete ugyan, hogy csak kevés gyalogsággal és csak lóról leszállott lovassággal van dolga, de a védőcsapatoknak kedvező terápalkulás a homloktámadást lehetetlenné tette. Amidőn azonban a vörös pártiak rossz mellékutakon későn érkező jobb oldalozlópálya veszedelmesen közeledett az oldalátámadáshoz. Mayr vezérőrnagy megszakította a hírcet és rendkívüli ügyességgel intézte a visszavonulást.

Ferenc Ferdinánd kir. herceg, trónörökös, aki az első hadsereg parancsnokságától való visszatérése után a Dukla-magaslaton lóháton egyszerű reggelit költött el. Felsővízközbe indult, ahol az oldalozlópók részéről érkező újabb hírek iránt érdeklődött. Majd a vezérkar főnökével a Zborótól északkeletre fekvő vidékre vonult, a hol a 10. hadtest rövid harc után az

Alsópagony körül levő térséget foglalta el. A trónörökös igen meg volt elégedve a 10. hadtest frissességével. Délutáni félót óráig a 10. hadtestnél töltötte az időt, majd a hadgyakorlat vezetőségének sztropkói szállására tért vissza, hogy onnan bocsássa ki a következő napra vonatkozó parancsait.

Mennyi adót fizetünk?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14

Az adókvető bizottság holnap a következő tételeket tárgyalja:

Mihályi Agoston 60 fillér, Kovács Soma 1 kor., Török Kálmán 1 kor., Megyesi János 2 kor., Pongrácz István 2 kor., Bittó Ferenc 2 kor., Institoris Gyula 2 kor., Beck Alajos 2 kor., Raucher Emil 2 korona 40 fillér, Stern Sándor 3 kor., Ányos Elemér 3 kor., Sánka Vilmos 3 kor., Kovácsévics Iván 4 kor., Klein József 4 kor., Schwarz Jakab 5 kor., Rámer Istvánné 5 kor., Schwarz Hermann 5 kor., Mayer Edéné 5 korona 8 fillér, Stein Zsigmond 5 korona 70 fillér, Seiberger Mihály 6 kor., Ungár Sámuel 7 kor., Mayer S. és Blau 8 korona 20 fillér, Heller Zsigmond 9 kor., Kresz Emil 9 kor., Gergely Sándor 11 kor., Löwy Armin 11 kor., Dániel Endre 12 kor., Dávid József 14 kor., Ercsey Gyula 12 kor., Sztójkovits Sándor 12 kor., Szende Lajos 13 kor., Berta Béla 15 kor., Vig Lajos 17 kor., Laubner József 17 korona 70 fillér, Szabó Albert 18 kor., Siehermann Soma 19 kor., Lénárt Vilmos 19 kor., Schmiedt József 20 kor., Zádor Bertalan 23 kor., Ábrahám Simon 25 kor., Sugár Béla 25 kor., Aradi Márton 27 kor., Mészáros János 28 kor., Arjon Vazul 29 kor., Bechnitz Ábor 40 kor., Funkelstein 45 kor., Barta Jenő 61 kor., Elek Gáspár 64 kor., özv. Gajdos Józsefné 109 kor., Vajda Izsó 117 kor., Salgó B. Béla 171 kor., özv. Schulhof Károlyné 208 kor., Radó Gyula és Wolf Jenő 224 kor., Sági Henrik 313 korona, C.ászár Antal 26 korona ügynöki jutalék. Scheffer Izidor 3 kor., ifj. Kreber Gyula 12 korona 60 fillér, Engländer Sámuel 12 kor., Kolophon István 13 kor., Krausz Izidor 14 kor., Reich Mór 15 kor., Pless László 15 kor., Strasser Nathán 15 kor., Schwarz Katalin 16 kor., Réth Benő 16 kor., Gáspár Sámuel 17 kor., Stern Sándor 18 kor., Sugár Béla 20 kor., Kaiser Rudolf 21 kor., Immerdauer Lipót 22 kor., Mandl Ignác 22 kor., Feinkochen Bernát 23 kor., Wolf Sándor 25 kor., Lőcs Rezső 26 kor., Lusztbader Adolf 22 korona 50 fillér, Asbóth Gyula 27 kor., Metall Vilmos 27 kor., Jakobovits Henrik 28 kor., Sern Zsigmond 31 kor., Grieshaber Lipót 31 kor., Székely Ignác 31 kor., Steinfeld Gyula 32 K., Lázár Sebő 34 K., Heller Ernő 35 kor. 60 fill., Somló Imre 35 kor., Deutsch Mór 36 korona, Fodor Adolf 36 korona, Guttmann S. Sándor 36 kor., Vig Lajos 36 kor., Schwarz Zsigmond 36 kor., Deutsch Lipót 36 kor., Schwarz Manó 36 kor., Grosz Hermann 37 kor., Spádi Károly 37 kor., Fried Ignác 37 kor., Rolkó Kálmán 30 kor., Messer Ede 38 kor., Kreisz József 39 kor., Winter János 40 kor., Fránkl Lajos 44 kor., Zeiner Ignác 44 kor., Czunkor Albert 42 kor., Fenyves József 46 kor., Fischer Adolf 46 kor., özv. Mayer Edéné 46 kor., Alfandin Jakab 47 kor., Kohn S. Nathán 48 kor., Galler Péter 48 kor., Wechsler Ede 50 kor., Bauer Béla 50 kor., Schreier Viktor 50 kor., Schwarz Hermann 50 kor., Steinberger Ignác 53 korona, Szemző Armin 54 kor., Wettendorfer Bertold 58 kor., Robitssek Lajos 57 kor., Robitssek Samu 60 kor., Eisele János 60 kor., Menczer Jakab 60 korona, Fried Adolf 60 korona, Erdős Zsigmond 61 kor. 50 fill., Salgó Pál 64 korona, özv. Lukács Lajosné 64 kor., Beck József 65 kor., Büchler Mór 65 kor., Obláth Béni 63 kor., Sonn Adolf 72 kor., Szücs L. Pál 60 kor., Herzog Sándor 84 kor., Kornis Armin 87 kor., Varga Lajos 89 kor., Rosenfeld Hermann 96 kor., Halmi József és Strausz Gyula 100 kor., Pohl Károly 100 kor., Havas Sándor 102 kor., Mayer Dániel 120 kor., Fránkl Sándor 123 kor., Schenk Samu 175 kor., Szücs F. Vilmos 120 kor., Braun Mór 142 kor., Bódi Bódog 144 kor., Gáringner Károly 180 kor., ügynökök. Tenner József főügynök 304 kor., Kornis Izsó és Ödön főügynökök 366 kor., Pollák Sándor erdélyi bányász r. t. képviselője 22 kor., Krämer Ernő üvegkereskedő 7 kor. 50 fill., Herliog Mihály 29 kor., Perlmutter Ignác 33 kor., üvegeselek. Szemes Lajos 43 kor., Urbán Endre

60 kor., Kohn Armin és Béla 81 kor. 64 fill., Varga Sándor 55 kor., Rauch Rajmund és Szathmáry Dezső 90 kor., Fischer Mór 122 kor. 50 fill., Sütő Józsefné 144 kor., Glück Károly 156 kor., Szabó Albert 401 kor., üveg és porcellánkeresek. Verhovai Miklós 15 kor., özv. Wittenberger Arminé 26 kor., Stechl Adolf 30 kor., Varga Dániel 24 kor., üzletvezetők és közvetítők. Gally Ferenc üzletvezető 26 kor., Pellegrini Károly 13 kor., Sipos Mladen 14 kor., Cédilla Sándor 20 kor., Stanity Mátyás 60 kor., Stanity György 70 kor., Höfflich Sámuel 93 kor., Neubauer Manó 188 kor., Ceiler István és Glück József 150 kor., Pellegrini Dániel 180 kor., Pellegrini Károly és Rozsi Pál 288 kor., Fodor Zsigmond és Reisinger Sándor 645 kor., Kádár József és Böhm Géza 3278 kor., vállalkozók. Kohn Margit varrónő 38 kor., Garai Károly 97 kor., Fleischer Adolf 232 kor., vasbutorgyárosok. Koszka Emil 135 kor., Burza Simon és Kornél 233 kor., Pöhm János 250 kor., Berta Béla és Titusz 271 kor., báró Andrányi Károly 1660 kor., vaskereskedők. Lebovics Samuel vászonügynök 3 kor., Rottmiller Samu 28 kor., Deutsch Lajos 29 kor., Heim János 150 kor. vászonkereskedők. Najmányi Béla végrehajtó 65 kor., Boronkai Ferenc 26 kor., Kravai Imre 29 kor., Markovics Lévi 31 kor., Virág Józsefné 32 kor., Szekeres János 18 kor. 34 fill., Opreán Péter 22 kor., özv. Radivoj Gergelyné 14 kor., Csikós Lajos 21 kor., Trümer Frigyesné 39 kor., Eichler Anna 42 kor., Enyi Pálné 44 kor., Lukács Sándor 45 kor., Kalmár Endre 36 kor., Miszárík István 46 kor., Budai László 46 kor., Sztanyilla Mária 55 kor., Reithoffer Ferenc 41 kor., Krauszmann Sománé 56 kor., Friedmann Jakab 57 kor., Sámuel Izsák 41 kor., Balázs Antal 65 kor., özv. Werner Dánielné 65 kor., Keresztes János 66 kor., R. szterer Rezső 67 kor., Lukács Fülöp László 71 kor. 66 fill., Lévy Ferencné 72 kor., Nagy Károly 73 kor., Schafstein Benjamin 76 kor., Krempelsz Károly 89 kor., Pillon Józsefné 80 kor., Nemes Jenő 80 kor., Fohr Ferencné 86 kor., Sütő István 93 kor., Stern Vilmos 94 kor., özv. Szabó Györgyné 96 kor., Fuchs Lázár 105 kor., Hidvéghy Pál 107 kor., Citrom Janka 56 kor. 47 fill., Gruber László 120 kor., Himmelsbacher György 129 kor., Kellner Ignác 140 kor., Porcán Lajos 142 kor., Égető Jánosné 150 kor., Vasszits György 104 kor., Grünwald Simon 22 kor., Tessits Simon 144 kor., Kánya Géza 200 kor., Horváth Sándor 213 kor., Grünhut Simon 212 kor., 20 fill., Verhmeister János 216 kor., Öttinger László 300 kor., Sebuch Ferenc 369 kor., Löwy Mór és Pollák Sándor 520 kor., Lőrinczy Erzsébet 519 kor., Scheiber Lajos 704 kor., vendéglősök.

Az adókvető bizottság e hó 16. án vasöntő és vammalom tulajdonos, vésnök és villanyszerelő, magán vizmester, vívómester, zenekonzervatorium, zongora mester, zongora készítő, zöldség kereskedő, zsákköleszövő, zsibárosok, jutalék, román hangversenyző III. oszt. kereseti adóját állapítja meg.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Virágos ablakok és erkélyek. Az Aradi Képző- és Iparművészeti társaság zsürije ma délután gyűlést tartott, amelyen a legzebb virágos ablak és erkély számára kitűzött pályadíj megítélésének módja felett tanácskoztak. A zsüri elhatározta, hogy tagjai külön-külön tekintik meg a pályázatban résztvevő erkélyeket és ablakokat. Miután az idén a tavalyinál jóval több résztvevő van, amennyiben 78 erkélyt és 144 ablakot díszítettek fel, az igazgatóság megkönnyítendő a zsüri feladatát, ezek közül a legérdemesebbeket kiválasztja és a zsüri-tagok csak ezeket tekintik meg. A pályadíjakat holnap Lengyel Lőrinc butorkereskedő kirakatába teszik közszemlére. Az erkélydíj Rubovics Márknak egy tájképe, míg a két ablakdíj Vastagh György két kis bronzszobra. A zsüri tagok szavazatukat e hó 24-éig zárt borítékban név-áírás nélkül elküldik Csánk Lajos címére, az igazgatóság 25-én bontja fel a szavazatokat és itéli meg a díjakat. A zsüri tagjai: Csánk Lajos, Haller Józsa, Lőcs Rezsőné, Magyar Ilma, Pataky Sándor, Sima Dezső, Steinitzer Zseni,

Stengl Andor, Ufferbach Jenő és Varjassy Árpád.

(*) Az aradi szabadgondolkodók egyesületének választmányi tagjait kéri az elnökség, hogy ma, pénteken este fél 7 órakor a Köz ponti-szálloda különtermében tartandó választmányi ülésen fontos ügyben okvetlenül jelenjenek meg.

A kicserélt királyleány.

— Natália gyermeke. —

Távirati tudósítás.

Zimony, szeptember 14.

Érdekes vén kisasszony él Zimonyban a Szent Miklós utca 4. szám alatt egy szegényes rendetlen kis szobában. Az erősen öszülő fakó arcu hölgy azt állítja magáról, hogy ő Obrenovics Milán és Kecskó Natália törvényes leánya, de születése után Diakovára adták az apácákhoz, hogy helyébe fiugyermeket a tragikus Sándort csempészség a koronás bösöbőbe, mert Szerbiának trónörökös kellett. Az érdekes hölgyet, aki Jelena Pastalie néven él Zimonyban, ma felkereste egy újságíró, akinek Obrenovics Milán állítólagos leánya a következőket mondotta:

— Köszönöm, hogy ilyen megráztó utra el-fáradt, — így kezdte valóban szenzációs nyilatkozatát, — hálás vagyok érte, hiszen olyan titkot bizok önre, amit évtizedek óta őrzök lélegzet visszafogva. Hát tudja meg mindenki, nem bírom tovább magamba temetni: Én Natália királynő leánya vagyok! Obrenovics Milán király és Natália királynő törvényes gyermeke! 1876. augusztus 14-én születtem a belgrádi konakban, de mert akkor trónörökös, fiugyermeket várt az ország és a királyi ház hatalma már ingadozott, Natália királynő tudta nélkül kicseréltek és a helyemre csempészték Sasát, a későbbi Sándor királyt.

— Hatéves koromig semmire sem emlékszem. Később tudtam meg, hogy kéthetes voltam, amikor a diakovári püspökség főgépészéhez kerültem, aki azelőtt a szerb udvar szolgálatában állott. Ugy éltem ott, mintha a családhoz tartoznék, a főgépész derék ember volt és különben pontosan hozta a tartásdíjat értem. Hétéves lehettem, amikor a diakovári apácákhoz irattak be iskolába. Nemsokkal később meghalt a főgépész, a felesége elköltözött és engem átadtak egy városi hivatalnoknak, Jovon P. Baicnak gondozásába. Minden elsején pontosan pénzt hozott számomra a belgrádi posta. Tizenkétéves lehettem, 1888. októberében Natália királynő átutazott Zimonyon. Baic kivitt a pályaudvarra és amikor a vonat megállott és a királynő kinézett a kupé ablakából, magasra emelt, hogy jól láthassam. A vonat elrobogott, a jó öreg Baic zokogva mondta:

— Nagyon szerencsétlen kis leány vagy! Igy éltem tizenhétéves koromig. Tíz éve, egy téli estén Jovon Baic hirtelen rosszul lett. Behivatott a szobájába és szórul-szóra ezt mondta:

— Érzem a haláloamat! Jól vigyázz leánykám, bármi történjék is veled Natália királynőhöz fordulj segítségért! Én ma hosszú levelet írtam a királynőnek, érezve, hogy lassan fogy az erőm, ajánlva adtam fel Biarritzba. Nem titkolhatom tovább: a neved nem Adele Jelena Pastalie, téged Obrenovics Jelenának hívnak, Natália királynő törvényes gyermeke vagy!

Még az éjszaka kiszenvedett. Én a feleségénél maradtam, aki mosdót nyitott. Később elbucosztam nevelő anyámtól és Belgrádba utaztam. Még mindig rendszeren érkezett a támogatás, bár nem tudtuk kitől jön. Az udvari mosóintézetben jelentkeztem, hogy vasalónőnek

alkalmazzanak. Három hónapig voltam ott. Az asszonyok esténként mesélgettek és gyakran folyt a szó Natália kicserélt leányáról. Ott voltam a királygyilkosság borzalmas éjszakáján. Láttam mindent. Másnap Zimonyba utaztam. És ettől a pillanattól az eddig pontosan küldött segély beszünt. Meg kell említenem, kevéssel ezután szerb urak kerestek fel nevelőszüleim házában, azzal, hogy menjek át velük Belgrádba. De Baicné lebeszélte, magam is rettegetem, előttem volt az a véres éjszaka, amelynek szemtanúja voltam...

— Most már nem bírom tovább! El kellett mondanom. Évek óta a legnagyobb nyomorban élek, finom fehérnemű mosásával tengetem boldogtalan életem. Hat éve Zimonyban lakom. Nincs előttem más, minthogy néhány száz koronát összegyűjtsek és Párisba utazzam Natália királynőhöz. Talán azóta ő is tudja, mi történt a konakban. Belgrádban tudják. Egészen biztosan tudják. De mit tehetek én! Így letörve, elszegényedve. Egy vén kisasszony. Okmányom nincs. Születési bizonyítványom nincs. Ez a gyűrűm mindenem, az öreg Baic hozta az ujjamra, amikor halálos ágyán feküdt. Nézze, az Obrenovicsok kezdő betűi...

Egy kigyóalakú kerek aranylemez néhány fakó ékkövel, ez Obrenovics Jelena minden dokumentuma.

A hadügyminiszter panaszodik a trónörökös ellen.

— Schönaich nyilatkozata. — Megjött a cáfolat. —

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 14.

Schönaich hadügyminiszter távozása már befejezett dolog; körülbelül biztosra vehető az utód kinevezése is Anffenberg Móric jelenlegi boszniai parancsoló altábornagy személyében. Schönaich hadügyminiszternek a katonai javaslatok parlamenti tárgyalása alatt történő hirtelen és gyors távozása nyomós okokat sejtetett és több-kevesebb határozottsággal kezdettől fogva arról beszéltek, hogy a hadügyminiszter a trónörökös kivánságára távozik. Egyes bécsi lapok hetekkel ezelőtt meg is írták, hogy Schönaich azért bukott meg, mert a trónörökös ellen „egy nyílt lépést tett”. Hogy mi volt ez a nyílt lépés, azt nem lehetett megtudni.

A hadügyminiszter válságot csaknem szenzációs eredményé teszi egy nyilatkozat, amely egy fővárosi estilapban jelent meg és — állítólag — Schönaich autentikus kijelentéseit tartalmazza. Szenzációs a hadügyminiszter megnyilatkozása, mert a távozó miniszterek nem szokták úgy leleplezni az udvari intrikákat, amint ezt az alábbiakból megtudjuk:

Távozásom őszintén megmondom, nem önkényes — mondotta Schönaich egy hosszabb beszélgetés során. — Mint kötelességtudó katonára, szerettem volna bevárni, hogy az a két nagyhorderejű törvényjavaslat, melyen annyit dolgoztam, (a véderő és katonai bíraskodásról), mind a két parlament által elfogadtassék és általam hajtassék végre. Most el kell hagynom a minisztériumot, mielőtt munkámat befejezhettem... Igen, a trónörökös nem tetszésének az áldozata vagyok. A hadseregben két áramlat volt. Az egyik, amely az irányítást az uralkodótól nyerte, bennem látta főnökét. Én mindenben ragaszkodtam az alkotmányhoz és egyedüli uramnak csak a császár és királyt tartottam. Utasításokat csakis tőle fogadtam el. Ez az eljárásom nem tetszett a Belvedere-nek. Többször figyelmeztettek, hogy tartsam magamat Brosch ezredes, a trónörökös ő felsége katonai kabinetfőnökének akaratához. Kü-

lönösen állott ez a magasabb tisztek kinevezésére nézve. Én hűségesen azokat léptettem elő, kiket ő felsége kijelölt... A véderőről szóló törvényjavaslatok hosszú vajadás után, jelenlegi formájukban megszülettek. Sem ezek, sem különösen a katonai bíraskodás reformjára vonatkozó törvényjavaslat nem tetszettek a Belvedere tanácsosainak. Jelentékeletnebb változtatásokra hajlandó voltam, de a két kormány, — az osztrák és a magyar — közreműködésével hosszú éveken folytatott tárgyalások gyümölcsét nem tehettem kockára és így nagyobb horderejű módosításokat nem fogadhattam el. Amint a fenti törvényjavaslatok az előleges szankciót elnyerték, — sorsom meg volt pecsételve. A főherceg minden összekötést megszakított velem. Nem fogadott többé, sőt kijelentette, hogy olyan helyeken meg sem fordul, ahol engem találhat. Ekkor, júliusban, hosszabb szabadságra mentem. Távolléteomban helyetteseim a minisztériumban mindent szándékaim ellen, a Belvedere parancsai szerint intéztek. Csak a véderői törvényjavaslatokat nem lehetett korrigálni, mert ezek már a magyar képviselőház előtt feküdtek... Egy utolsó kísérletet tettem meg. Legfelsőbb kihallgatásra jelentkeztem s ott felajánlottam lemondásomat. Ez kegyesen elfogadtatott és én pár nap múlva megváltok állásomtól. Nyugdíjba megyek, — mit allen Ehren, aber ohne Aussicht je wiederzukehren... (Minden kitüntetéssel, de semmi kilátással arra, hogy valaha is visszakerüljek.)

Igy hangzik a szenzációs megnyilatkozás, melyhez hasonló még elbocsátott miniszter — különösen ha az a miniszter egyúttal katona is — nem tett.

A Pester Lloyd bécsi munkatársa ma este felkereste Schönaich báró hadügyminisztert és felolvasta az estilapnak állítólag vele folytatott intervjúját. Schönaich megköszönte a figyelmet és kijelentette, hogy utóbbi időben se osztrák, se magyar emberrel nem beszélt és a közölt vagy ahhoz hasonló nyilatkozatokat nem tette, így az egész intervjú elejétől végig kóhalmány. A Pester Lloyd még hozzáfűzi, hogy a hadügyminiszterválságot illetőleg szept. 20-a előtt döntés nem történik. Ennél fogva számos lapnak az a híre, hogy Auffenberg báró lenne kizemelve Schönaich utódjául annál kevésbbé felel meg a valóságnak, mert maga Auffenberg báró eddig ezirányban semmiféle értesítést nem kapott.

Magánértesülés szerint különben Schönaich utóda tényleg Auffenberg báró lesz.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A tolvaj tábornokné. Temesvárról jelentik: Néhány hónappal ezelőtt nagy feltűnést keltett Chleer Gyula tábornok elvált feleségének, Kanovics Hedvignek lopási ügye. Kanovics Hedvig ellen ugyanis Gombos Gyula vendéglős feljelentést tett, hogy tőle ékszereket és ruhaneműeket lopott. Miután feltehető volt, hogy az urinó kleptomániás, a bíróság elrendelte elmeállapotának orvosszakértők által való megvizsgálását. Az orvosi szakvélemény nem ütött ki kedvezően Chleer Gyulánéra, amennyiben a szakértők konstatálták, hogy teljesen épelméjű. Kanovics Hedvig ellen különben Budapestről és Bécsből több, összesen tíz feljelentés érkezett hasonló ügyekből kifolyólag. A feljelentéseket a temesvári bíróság együttesen fogja tárgyalni.

§ A Gyulay-Lukácsy-ügy választott bíráinak díja. Megírtuk annak idején, hogy a Lukácsy-Gyulay-féle választott bíróság előtt folytatott elszámolási per bírái munkadíjaik fejében 80,000

koronát állapítottak meg maguknak. Lukácsy Lajos ezt az összeget sokalta és ezért a kikötött felebezési fórumhoz, a nagyváradi kir. táblához ma felebezést nyújtott be, amelyben a bírák munkadíját 24,000 koronában kéri megállapítani.

§ A főrendező sajtópöre. *Budapestről* jelentik: Bernhardt Shaw, a híres angol színműriő darabja miatt, tavaly támadó cikkek jelentek meg egy reggeli lapban dr. Hevesi Sándor, a Nemzeti Színház főrendezője ellen. A cikkek szemére vetették a főrendezőnek, hogy a Bernhardt Shaw-féle fordított darabokat drága pénzért adja el a vidéki direktoroknak, holott ezeknek ingyen volna hozzájuk. A megvádolt főrendező sajtópört indított a cikkek szerzője, Jákó János hírlapíró ellen, akit a mai tárgyaláson dr. Gál Jenő védett. A védelem a tárgyalás elhalasztását kérte, mert dr. Hevesi közhivatalnok, s így a pör esküdtbíróóság elé tartozik.

A megszökött milliomos fiu.

— A nevelő ur pöre özvegy Kintzig Ferencné ellen. —

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Az aradi járásbírószágon Kálmán Ferenc bíró előtt érdekes tanukihallgatás folyt ma délelőtt. A per maga nem nagy jelentőségű, de érdekessé teszi a körülmények és a benne szereplő személyek. Egy kártérítési perről van szó, amelyet Dóka Lajos tanárjelölt indított özv. Kintzig Ferencné földbirtokosnő ellen azért, mert özv. Kintzigné nevelői állásából a szerződésben kikötött idő előtt végkielégítés nélkül elbocsájtotta. A perben özv. Kintzigné azzal védekezik, hogy azért bocsájtotta el a nevelőt, mert a fiát, Kintzig Dzsót nem jól vezette és nem ügyelt rá eléggé, úgy, hogy a fiu egy alkalommal meg is szökött otthonról. A nevelő viszont azt igyekszik bizonyítani, hogy a fiu az anyja régimódi és excentrikus nevelési elvei miatt szökött el hazulról.

Az ügy előzményeivel annak idején bőven foglalkoztunk lapunkban. Kintzig Dzsó, özv. Kintzig Ferencné tizenkét esztendő fia tavaly egy szép napon megjelent Aradon a nagybátyjánál, Kintzig Gézánál. Elmondotta, hogy elszökött hazulról, *Jánosiból*, mert nem bírja ki az anyja bánásmódját. Kérte a nagybátyját, legyen segítségére, hogy valami intézetbe mehessen tanulmányai folytatására. Kintzig Géza erre az aradi árvaszéknél megtette a szükséges lépéseket az anyai hatalom fölbontására. Az árvaszék csakugyan úgy is határozott, hogy a fiut kivette az anyai hatalomból és a budapesti Röser-féle konviktusban helyezte el.

Özv. Kintzig Ferencné a fiu szökése után azonnal elbocsájtotta a fia nevelőjét, Doka Lajost, ámár a tanárjelölt azzal az ígérettel vállalta el a fiu nevelését, hogy a középiskolák elvégzéséig mellette marad. Kintzigné azzal indokolta meg a hirtelen elbocsájtást, hogy Doka helytelenül nevelte a gyereket és nem vigyázott eléggé a tanítványára.

Dóka Lajos azonban nem hagyta annyiban a dolgot, hanem a rimaszombati járásbírószágon kártérítési pert indított özv. Kintzig Ferencné ellen. Több tanut jelentett be annak igazolására, hogy ő kötelezettségének mindenben megfelelt és hogy a fiu szökése körül se terheli őt semmi hiba, vagy mulasztás.

A bejelentett tanuk egyikét, Zsombár Lajosné született Kintzig Margitot, a földbirtokosnő leányát a rimaszombati járásbíróóság meg-

keresésére ma délelőtt hallgatta ki Aradon Kálmán Ferenc járásbíró.

Zsombárné azt vallotta, hogy tudomása szerint a nevelő teljesen megfelelt hivatásának, özv. Kintzig Ferencné azonban ósdi és különös nevelési elveit forszírozta s a gyereket — ez is nevelési módszeréhez tartozott — vegetáriánus kosztra kényszerítette s ez volt nyilván az oka a fiu szökésének is.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Kétféle kritika. A kritikák nem mindig a szinidirektorok szájaize szerint írónak. Vannak közöttük elegendően, akik siránkoznak is ezen, de viszont nekik is megvan a helyük, ahol egyba főbe dicsérhetik előadásukat. A kommunikében, mely nem sokban különbözik a hirdetéstől, azt írhatja a direktor, amit akar. S ezzel a szabadsággal a direktorok alaposan élnek is, csak hogy viszont az is szokás, hogy az esetleg lesújtó kritikával egy napra a hírlapok nem közlik azt a kommunikét, mely a bukott darabban remekművet lát.

Hódmezővásárhelyen — ahol most az aradi társulat működik, — azonban ez ugylátszik még nem szokás. A helyi lap szinirovatában ugyanis egymásután a következő két hír jelent meg:

Sztrogoff Mihály utazása. Szerdán este a Verne regénye után készült látványos színmű: Sztrogoff Mihály utazása került szíre Merész vállalkozás ilyen látványos darabot vidéken előadni, de végig nézni még több bátorság kell. . . . A szereplők? No igen, szereplők is voltak, de hát szegények, ők nem tehetnek róla, hogy szerepelniök kellett. . . .

A *Sztrogoff Mihály utazása* körül szíre ma másodszor, a remek képek csodálatba ejtik az embert, hogy ilyen lehet vidéki színpadon produkálni. A jegyekre mára is egész tömeg előjegyzés történt. A zsufoli ház ma is bizonyos.

Szép dolog a kritika és jó dolog a kommuniké. De állapodjunk meg: „csodálatba ejtette e az embert” a látványos darab, vagy „merészség” volt azt úgy előadni? Az első, vagy a második hírnek higgyünk-e? Ezt a szerkesztői üzenetek közt megüzenhetnék.

* Mozgófénykép-újság. Páris a divat királya. Ez nem csupán axioma, ez valóság, az Uránia-színház most szíre kerülő Mozgófénykép-újságja ismét igazolja ezt az állítást. Eredeti párisi felvételekben mutatja be a legdivatosabb retikülöket és napernyőket, melyek ma ép olyan fontos toalettoikké, mint akár a ruha és kalap. A gazdag tartalmu revün látjuk a legutolsó München—berlini turarepülésnek győzteseit, Lindpaintert, aki utassal 550 kilométert tett meg öt óra alatt. Főlemelő látvány, amint csúhoz érkezve, lelkes örömmel üdvözlök az ismerősök és jóbarátok a vakmerő aviatikusokat. Mohamed szultán körutjából kapnak újabb részleteket, látjuk Klóid hercegnőnek, Napoleon Jeromos herceg özvegyének temetését. Végül a kiel nagy flotta-szemlélet. A gazdag tartalmu Mozgófénykép-újságra felhívjuk a közönség figyelmét. 175

* Tüzes vér. (Asta Nilsen az Apollóban.) A kinematografia eddigi diadalmas útjából az a meggyőződés szűrődött le, hogy a közönség legszívesebben nézi végig a szociális drámákat, amelyeknek cselekménye az élet igazságait tükrözi viszi mély realizmussal. Példa rá a „Züllés útján” és „Az éjjeli pillangó” című szociális tárgyú drámák, amelyek kolozsali érdeklődés mellett kerültek bemutatásra az Apolló színházban. A mult gyakorlati eredményein okulva az Apolló ismét hasonló zsánerű drámát tűz ki legközelebbi műsorába. Ez alkalommal a „Tüzes vér” című szenzációs slágerdráma kerül bemutatásra fényes kiállításban. A címszerepet Asta Nilsen, a világhírű dóm-

művész nő játsza, akinek csodás alakításában csak néhány nappal ezelőtt gyönyörködhetett az aradi közönség az Apollóban. A Tüzes vér szombaton kerül először szíre rendes helyárák mellett. A kép ezer méter hosszú s több felvonásból áll. 177

A szökevény trónörökösné teleplezése.

— „A vörös királynő.” —

Távirati tudósítás.

Páris, szeptember 14.

Memoárjának mai folytatásában Toselliné „lelki fájdalmait” írja le. Közli azokat a leveleket és sürgönyöket, melyeket atyjának küldött, hogy *Drezdába való visszatérhetését eszközölje ki.*

— *Girontól* időközben elváltam s ő el is utazott Brüsszelbe, miután bivatását, azt, hogy engem kompromittáljon, betöltötte. Férjem, mint azt már megírtam, von Timpling kamarást küldötte egy levéllel utánam Genf, de a kamarás urnak nem sikerült engem hatalmába ejteni. Ezután ügyvédem, *Lachenal* volt szövetségi elnök utján benyújtottam válókeresetemet. A király vonakodott a válást kimondó udvari bíróság tárgyalásán elnökölni, amint akkor beszélték azért, mert félt a Vatikán rosszalásától. A válás kimondása után a sok izgalom annyira kimerített, hogy a Genf melletti nyoni ideggyógyintézetben kerestem gyógyulást.

Az utolsó folytatásban Toselliné, ki a kronologikus sorrendet sohasem tartotta meg szigoruan, ismét genfi tartózkodásának történetére ugrik vissza és egy érdekes epizódot beszél el:

— Egy napon két ismeretlen ur állított be hozzám s mint a szász szociáldemokrata párt vezetői mutatkoztak be. „Királyi fenség, mondotta az egyik — egy igen fontos és komoly ügyben kerestük fel. Azt akarjuk megkérdezni, hogy hajlandó-e a *szociáldemokraták védelme alatt Drezdába visszajönni.* Most már pártunk oly hatalmas, hogy képesek vagyunk a *dinasztiát elűzni.* Jöjjön velünk, visszaadjuk gyermekeit s *Fenséged lesz Szászország vörös királynője.* Ne mondjon nemet.”

— Az ajánlat első pillanatban meglepett, de azután azt válaszoltam, hogy férjem ellen sohasem fogok semmit se tenni. A szociáldemokraták szavaimra meghatva hagyták el a termet.

Ezután a kissé valószínűtlen história után a meyerlingi tragédia „antikus” történetét mondja el az ex-trónörökösné, dacára azonban az autentikusságnak, az elbeszélést azzal végzi, hogy „az igazság sohasem fog ebben a szerencsétlen ügyben kiderülni.

Szenzációs emlékiratait Lujza Tosellivel kötött házassága történetének eléggé ismert részleteivel fejezi be.

Tudvalevő, hogy a kalandos multu hercegnő tegnapi közleményében Ferenc József királyról is irt és pedig olyan hangon, amilyent Toselliné általában használni szokott. Ez felkeltette a hatóságok figyelmét. Különben is mióta a *Matin* megkezdte Toselliné emlékiratainak közlését, a bécsi hatóságok nagy figyelemmel kísérik ezt a párisi újságot. Attól tartanak, hogy az indiszkrét ex-trónörökösné olyan dolgokról is írhatna, ami sértő a Habsburg-házra. A félelem alaposnak is bizonyult, mert a *Matin* hétfői száma tényleg között Ferenc József királyról olyan dolgokat, amelyekben a hatóság felség sértést látott. Toselliné egy jelenetet ír le Lipót főherceg, a későbbi Vöfling Lipót és Ferenc József között és reprodukálja Lipótnak egy királysértő nyilatkozatát. E cikk miatt a *Matin* tegnap délután Prágában, tegnap este pedig Bécsben is elkobozták.

Földrengés Olaszországban.

— Pusztító ciklon. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 14.

Felső Olaszországban az éjjel erős földrengést éreztek. A megriadt lakosság rémülten menekült a házakból az utcára s ott töltötte az éjszakát. Nagyobb kárt a földrengés sehol sem okozott. Déli Olaszországban Katánia vidékén heves ciklon pusztított, amelyről azt hiszik, hogy összefüggésben van a földrengéssel.

A földrengésről a következő táviratokat kaptuk:

Firenze, szeptember 14. Éjjel 11 óra 29 perckor itt földlökés volt, amelyet hosszabb rengés kísért, de kárt nem tett. Mindazáltal a lakosság, különösen a népes negyegyekben kivonult a házakból és az éjszakát nagyjából a szabadban töltötte.

Ujabb távirat jelenti: Az éjszaka 11 óra 30 perckor itt rendkívül heves földrengés volt, mely az összes épületeket megrázta. A lakosság rémülten menekült az utcára s még a hajnali órákban sem mert visszamenni. Reggel is sűrű néptömeg hullámozott az utcákon, mely aggodva leste a földlökés megismétlődését. Firenze környékéről szintén igen heves földrengésről érkeznek híradások. Péter Albani, a firenzei obszervatórium igazgatója ma reggel kiadott hivatalos jelentésében megállapítja, hogy két igen erős földlökés volt, melyet azután kisebb-nagyobb időközökben négy gyengébb lökés követett. Nem lehet teljes bizonyossággal megállapítani, hogy hol volt a földrengés centruma, mert a földrengést jelző készülékek mindjárt az első heves lökés hatása alatt elromlottak.

Siena, szeptember 14. Éjjel 1 órakor itt erős földrengést éreztek, amelynek hosszú tartama a lakosságot rémületbe ejtette úgy, hogy az utcák gyorsan megteltek a fölriadt lakossággal.

Siena, szeptember 14. Sienában az éjszaka éjjel előtt heves földrengés volt. Különösen az első földlökés oly heves volt, hogy a harangok megkondultak a templomtoronyban és több házban összeomlottak a kályhák. A város egész lakossága az utcákon tartózkodik. Erős a félelem a földrengés megújulásától.

Katánia, szeptember 14. A földrengéssel úgy látezik összefüggésben van az a heves ciklon, mely az éjjel az egész vidéken keresztülvonult. A vihar a szőlőket erősen megrongálta, de nagy kárt tett az olajfa-telepekben is. A zivatar orkászzerű esővel végződött, a hegy lejtőjén új patakok képződtek, melyek az utcákba eső minden vegetációt elsöpörtek. A vidéki lakosság tömegesen menekül Katániába. A viharban eddigi hírek szerint négy ember vesztette életét.

A földrengésen kívül még az Etna tűzhányó hegy folytonos háborgása is rémítgeti a lakosságot.

Az Etna működéséről ezek a táviratok szólnak:

Katániából jelentik: Az Etnán lévő obszervatórium megállapította, hogy az Etnán összesen 76 kisebb nagyobb kráter működik. A láva még ma is percenként egy m.-nyi gyorsasággal halad előre és magassága 10—15 m. A lávafolyam már egészen az Alkanta folyóig haladt előre. A hamueső és a láva különösen a szőlőültetvényekben okozott nagy kárt. Az egész vidéken csaknem elviselhetetlen a hőség, mely az elmúlt napokban tíz fokkal emelkedett. A föld folytonos rengése állandó rettegésben tartja a vidék lakosságát. Aci Reane püspök ma Katániába érkezett. A nép ugyanis követelte, hogy a pusztulás ellen az egyház a Madonna del le Katana csodatevő

szobrának csodatevő hatalmát használja. — A püspök a világhírű szobrot ma reggel egyházi szertartások között kivitte a székesegyházból és a lávafolyam útjában állította föl, hogy a pusztító elemnek útját állja. Valóságos processzió követte nyomon a vallásos menetet és most a madonnaszobor körül több ezer ember lesi a csodatételt. — Katániából táviratozzák még: A láva óránként 120 méter sebességgel, 500 méter széles és 15 méter magas folyamban halad tovább és szőlőterteken át az Alkanta folyó felé igyekszik, melytől már csak négy kilométernyire van. A vulkán felől szüntelenül hallani az ismert tompa morajt. A kőzapor még mindig tart.

Álarcos rablók egy fakereskedőnél.

— „Ugy jártok, mint Edelényben.“ —

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Nagyvárad, szeptember 14.

Vakmerő rablótámadás történt ma éjjel Nagyváradon. Éjjel után három fölfegyverzett álarcos rabló behatolt Grünstein Samu dúsgazdag fakereskedő házába. A nagyszobába együtt volt az egész család, a mikor a rablók megjelentek s revolvvert szegezve, pénzt követeltek. Grünstein a rémülettől megdermedve átadta a rablóknak a pénzeszekrény kulcsait. A rablók nem tudtak a kulccsal bánni, s arra kényszerítették Grünsteint, hogy maga nyissa ki a pénzeszekrényt. Azután a pénztárban lévő ötezer koronát magukhoz véve, elmenekültek.

A megrabolt fakereskedő igen gazdag ember. Tegnapelőtt a nagyváradai vásáron eladta lovait, amelyekért tízezer koronát kapott. Rendesen a takarékpénztárba szokta vinni a pénzt, de ezúttal kivételesen ötezer koronát ott tartott és a pénzt a szobájában lévő pénzeszekrényben helyezte el.

Ugy látszik, hogy a rablóknak tudomásuk volt erről. Éjjel után fél egy órakor az üvegerandán át hárman bemásztak Grünstein lakásába. A szobában tizenegyen voltak, Grünstein, felesége és gyermekei, az utóbbiak között egy, aki valóságos atléta. A három rabló revolvvert szegezett mellüknek s egyikük Grünsteinre rákiáltott:

— Senki meg ne moccanjon, mert úgy jártok, mint Edelényben!

Erre az egyik rabló megkérdezte Grünsteintől:

— Hol a pénz?

— A kasszában van, felelte Grünstein.

— Add ide a kulcsot! parancsolta az egyik rabló.

Grünstein átadta a kulcsot, de a rabló nem tudott vele boldogulni.

— Gyere ide, nyisd ki — mondta a rabló.

Grünstein odament, kinyitotta a szekrényt és a rablók kivettek belőle ötezer koronát. Az egyik rabló így szólt társaihoz:

— Huzzátok fel a gumikeztyűt, mert különben ott marad az ujjatok nyoma.

A rablók engedelmesskedtek, de ujjlenyomatuk mégis ott maradt a szekrényben. A rabló ezután revolvvert szegezve távoztak. Grünsteinnek Béla nevű fia ekkor jött haza a kávéházból s miután nem tudott a lakásba bemenni, künn várta meg, amíg a rablók az ablakon kigrottak.

— Kik vagytok? — kiállított rájuk.

— Semmi küzdöd hozzá! — felelték a rablók s nyomtalanul eltűntek.

A nagyváradai rendőrség nagy apparátussal keresi a vakmerő rablókat. Azt hiszik, hogy a rablást tegnap este Nagyváradra érkezett idegenek követték el, akik ma reggelig nyomtalanul eltűntek.

Késő éjjel jelentik Nagyváradról: A betörőket a nagyváradai rendőrség kinyomozta. Megállapították, hogy ifj. Schiller Károly és Fekete János fegyházviselt emberek követték el a betörést még két társukkal. Schillert és Feketét sikerült letartóztatni, társaikat pedig nyomozzák.

Egy aradi vértanu rokona, az új hadügyminiszter.

— Aufferberg-Ormay báró. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Hírül adtuk már, hogy a király Schönaich Ferenc báró utódjává aufferbergi Aufferberg lovagot nevezi ki.

Az új hadügyminiszter valószínűleg nem is tudja, hogy az aradi őtmetetőben egy igen közeli rokona nyugszik, Ormay Norbert, a szabadságharc egyik vértanuja. Ormay ugyanis csak a szabadságharc idején vette fel ezt a magyar nevet, tulajdonképpen teljes nevén aufferbergi Aufferberg Norbert bárónak hívták és e cseh mágnás családnak ugyanazon ágából származik, amelyiknek tagja az új hadügyminiszter.

Ormay „rebellis“ hajlamának még a magyar szabadságharc előtt tanujelét adta; osztrák katonatiszt létére egyik szervezője volt a lengyel felkelésnek. Ezért a lengyelek leverése után husz évi várfogságra ítélték s Munkács várába zárták.

A szabadságharc nyitotta meg előtte börtönének ajtaját s Aufferberg báró rögtön beállt a magyar hadseregbe. Kossuth Lajos személyes hadsegéde volt őrnagyi rangban s ekkor idegen hangzású nevét aranyosi Ormayra változtatta. A világosi fegyverletétel után magánügyeinek elintézése végett még egy pár napig Aradon maradt, akkor elfogták s rögtön haditörvényszék elé állították, mely multját tekintve, kötél általi halálra ítélte. Az ítéletet 1849. augusztus 23-án a Csála-erdőben hajtották végre.

Sirját az őtmetetőben díszes oszlop jelzi s így, ha a hadügyminiszter ur meg akarja koszoruzni rokonának sirját, könnyen rátalálhat.

A börzejátékos végzete.

— Gyilkos szegénység. —

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 14.

Egy nagyszerűen indult, lendületig jutott karriér, amelyet a mi kicsinyes viszonyaink alig produkálnak, fejeződött most be egy esztergomi kis szállodában. Öngyilkos lett egy lecsuszott börziánér, akit a szerencse egyszerű sorból egyszerre felhajított abba a szédületes magasságba, ahol százazrak már pusztaszámok és nincs semmi jelentőségük. Aztán fordult a szerencse és leejtette becézett fiát. A lecsuszott ember nem tudott többet felállani, nem tudott pénzre szert tenni, nem tudott szegényen élni... Rövid, kétségbeesett vergődés után revolvvert fogott magára és megölte magát.

Pár éve még a bécsi börze egyik ismert vezetőembere volt Löwensohn Mihály. Milliókkal rendelkezett és szava döntő volt az üzletvilágban. A játékosok egész légiója a szerencsés kezű Löwensohn után indult.

Egyszer azonban ő is tévedett. Olyan üzletbe bonyolódott, amely egészen tönkretette. A nagy bukás után Löwensohnnak távoznia kellett a tőzsdéről. Nem bírta el a szegényt, elhagyta családját és ismeretlen helyeken bujdosott. Felesége Lipót nevű fiával és két leányával Budapestre költözött és a külső Váci-ut 146. számú házban bérelt lakást.

Löwensohn gyermekei a Danubius hajógyárban kaptak alkalmazást és fizetésükből tartották el édesanyjukat. Közben Löwensohn Mihályt egy linzi malom szerződtette gabonabevásárlónak, hatezer korona fizetéssel. Ebben a minőségében Löwensohn egy hét előtt Budapesten járt és egy budai hotelben szállt meg

Családját nem látogatta meg, nem is látta feleségét és gyermekeit, amióta tönkre jutott. Tegnap este Löwensohn egy esztergomi szállóban öngyilkosságot követett el. Főbélőtte magát, mert nem tudott szegénységben élni... Családját táviratilag értesítették a tragédiáról.

HIREK.

Ismeretlen emberek.

— *Ahogy az aradmegyei parasztok élnek.* —

Ismeretlen föld! Ismeretlen emberek lakóhelye ez itt, amerre a szem csak ellát. A családi erdő mellett Pécskától Szemlakig húzódik egy titáni dombor, mely Aradmegye őslakójának fészke volt valaha. Az örök titkokat sugó erdő már csak unokája annak, mely valaha pogány őseket látott fái alatt iramodni a gyorslába szarvas után. Ugy lehet a csillagzatok is néhányat fordultak azóta. A vadzugásu, fiatalhabu Maros is lassabb, öregebb lett; csak a föld, az változatlanul megmarad anyának, öröknek. Ennek a kihalt rögnek minden porszeme beszél, ha ember kerül arra, aki kíváncsi reá. Hőfőhő hatalmas meredélyek, némelyik alatt a Marosnak valami kőszá vize suttog még most is, csupa hamu, szén, égött föld az egész — ami a háromezer év előtti ember egész életéből megmaradt. Nekem ez a halom beszél. Az a szerecsém, hogy olyan mesze van Pécskától. Különben ott laknék és kevesebbet értenék az életéből. Így egy közeli tanyában lakom paraszt emberek közt, kiknek primitív élete talán semmitsem változott azóta. Jön valami fiatal erő, nekiáll az ugarnak — fordul nyögve az ősi föld, azután aluszik tovább. Ilyen az embere is. Konzervatív, ameddig lehet! Mert nincs elég pénze, hogy új, haladó lehessen!

Én egy régen hallott földet jöttem ide ásni és most látom, hogy nem ismerem azokat az embereket, akik most urai ennek a földnek. Nem ismerem én itt egy lelket sem! Az írói témák apadásával kezdtek a paraszttal foglalkozni. Jó Tömörkény sűrűn hallgató „indianos” parasztja, Gárdonyi okoskodó, együgyű lepéndije, Móricz Zsigmond Zolaiú parasztja nem rokon ezzel az izadó, önkéntelenül filozofáló, nirvánás emberrel. Csak egyben hasonlítanak: az ur iránt bizalmatlanok. Így van aztán „Szalonparaszt, mely minden művelt család asztalán... stb.” mely a Nyugatban mérsékelt hangú kijelentéseket is tesz és olyan paraszt, ki ezektől az irodalmi parasztoktól úgy különbözik, mint a Wellington a paraszt szegfűtől. Nem fogok értekezést írni róluk, csak néhány jellemző apróságot elmondani, melyet nap nap után hallok egész csomót.

Pécskán majd minden embernek két neve van. Egyiket atyjától kapta becsületesen és gyakran egyedüli örökségnek, másikat pedig az idők folyamán ő szerzi magának. Még jó, ha csak testi tulajdonai után kap egy ilyen nevet és nem a bünei után, mert ha szalonát lopott a 4. unokáját is így ismerik Szalonás Kovács Pál. A nép igazságszolgáltatása nem kér 24 ellen, fel, le, és megtárgyalást hanem szörnyen büntet. Ványadt, Libus Mihály meg azért, hogy olyan se-magatartással jár! Reoski Márton meg nyilván azért „Pendely” mert, hogy egyszer tévedésből a felesége pendelyében találta kihajtani a tehenet. Fülös Irha meg azért az, hogy a többi Irhától fül dolgában van igen nagy eltérésben. „Különben lehet pénz dolgában is, mert a képviselőtestületi választásoknál igen járta a ritmus: „Kutyafáját, sörösüveg hány van üres? Egye fene majd megfizet Irha Fülös!” A rigmuscaináló Barta Jóka fittotte össze isten segítségével és egy meglévő népdalból. Különben már a régészetről is van „nyers” népdal. — Előtte született. „Kimentem

én a Nagy-Sánora sejt, haj, haj! Ráléptem egy kis bögrére sejt, haj, haj! Kis bögréről, rézbaltára: Fáj a szívem egy barnára sejt, haj, haj! És, így variálva nagy bögrével és öntőmintával de asszony asszony — annak köll lenni. Mert a legszebb „tanármány” (érted lelet) se ér annyit mint a legöregebb asszony! Ezt a tanúságot is, mint anyai mást, Szögény Raby Istvántól profitáltam. Tőle tanultam meg azt is, hogy nem lehet hinni az asszonynak míg egy lépéssel lép meg a keréknyomot és sok más dolgot, melyek szerint majd berendezem házasságomat! Sok más mellett ő úgy véli, hogy „őreg emberhő fiatal lány való, mert, hogy az öreg sokáig elbábrál a szerelemmel a fiatal meg úgy rohan mint a esikő.” Ha nem is egészen így van: Szögény Raby Mátyást sokra tanította meg az élet. Most veszem észre, hogy ásatásról nem irtam semmit! Hiszen írni nem igen lehet róla — azt látni kell.

Juhász Ferencz.

— *Az időjárás.* (Az országos meteorológiai intézet hivatalos jelentése.) Jósolat: Enyhe idő várható, északon és nyugaton elvélve esővel. — *Távirati prognózis:* enyhe, északon és nyugaton elvélve csapadék. — A hőmérséklet déli 12 órakor 23-7 Celsius fok.

— *A király Budapesten.* Bécsből jelentik: A király a jövő hónap folyamán néhány napra Budapestre jön, majd Gödöllőre utazik. A király házi orvosa, Kerzl dr. vezérfőtörzsorvos ajánlotta a gödöllői utat, mert a tavasszal az ott tartózkodása rendkívül kedvező hatással volt egészségére. A királynak gödöllői tartózkodása természetesen az időjárástól fog függni. Ha szép őszi napok lesznek, hosszabb időn át marad Gödöllőn. A király egyébként Fejérváry Géza báró tegnapielőtti kihallgatásán kijelentette, hogy október folyamán magyar fővárosába jön és néhány napot Gödöllőn szándékoszik tölteni.

— *Előkészületek Károly Ferenc József esküvőjére.* Bécsből jelentik: A schwarzaui kastélyban lázasan folynak a küszöbön levő főhercegi esküvő előkészületei. Károly Ferenc József főherceg és Zita pármái hercegnő esküvőjére már idáig is mesés értékű ajándék és kelengye halmazódott össze a kastélyban. Zita hercegnő a pármái hercegi család óriási vagyonából nagy hozományt kap, de ezenkívül édesanyja a majdan királynővé emelkedő leánya javára lemondott a fejedelmi értékű pármái családi ékszerekről is. Az ajándékok között legnagyobb értékű az a briliáns diadém, amelyet Ferenc József király rendelt meg a menyasszony részére. Az ifjú pár a hetzendorfi kastélyban fog lakni, amelynek renoválásán kétszázötven munkás dolgozik. A renoválás már idáig negyedmilió koronába került. A király a vőlegény-főherceg apanázsát az eddigi 240.000 koronáról félmilió koronára emelte föl.

— *Perczel Dezső beteg?* A képviselőházban ma hire járt, hogy két nappal ezelőtt Perczel Dezsőt a Bécs melletti Badenben, a hova öt nap előtt utazott. Bonyhádról, a vér-edények nagyfokú elmeszesedése folytán agyvérzés lepte meg és egy napig eszméletlenül feküdt. Nehezen magához térítették, de a nagybeteg állapota ekkor még súlyosabbra fordult: erős szélütés érte. A munkapárti elnökének állapota reménytelen. Ezzel szemben Bonyhádról azt jelentik, hogy a család Perczel állapotának válságosra fordultáról nem kapott értesítést.

Ejjele jelentik: Azzal a hírrel szemben, hogy Perczel Dezső Bonyhádon (súlyosan megbetegedett, Bonyhádról azt jelentik, hogy Perczel Dezső jelenleg nem tartózkodik ott, hanem hétfő óta egy bádani szanatóriumban van, a hová rövid időre fittülés végett vonult vissza, a komoly baja nincsen.

— *A pápai zászló ügye.* Felkérték lapunkat a városi következő sorok közlésére: A pápai zászló kérdésében hozott városi tanácsi határozat ellen tiszti ügyész illetékes arra nézve, hogy felebbezés útján a minisztériumnál végérvényes határozatot provokáljon. Aki engem ösmer, az igen jól tudja, hogy sem nemzetiségi, sem vallási, sem politikai kérdésekben sovinsztikus álláspontot elfoglalni nem szoktam. Támadom, vagy védem egyiket, vagy másikat, akként, amiként az igazságérzetem sugalja. A zászlókérdés dolgában sem vezetett engem felekezeti érzés, hanem tisztán hazafias érzületem sugalta, hogy ennek a zászlónak a katolikus köréületén nincsen helye. De ha már ezen kör katolikus jellege mellett akar tüntetni, akkor maradjon meg a nemzeti zászló mellett és illesse hozzá Magyarország védasszonyának arcképét, mely zászló alatt nemcsak a katolikusok, hanem más felekezeti hazafiak is diadalmas csatákat vívtak nemcsak a törökök, hanem a szabadságharcok idejében is. Ezen zászló ellen, bár ez is felekezeti jellegű, jó érzésű ember tüntetni nem fog, de a pápai zászlónak hazánkban nincsen helye, akár tiltja azt a miniszteri rendelet, akár nem, mert a történet lapjai eléggé igazolják, hogy úgy a magyar nemzet, mint nagy királyaink minden alkalommal, midőn a római pápa Magyarország feletti szuverenitását érvényesíteni törekedett, az ellen hathatósan védekeztek. A magyar nemzetnek nincsen oka a pápa világhatalmát feléleszteni, mert ez sohasem volt a magyar nemzet független eszméinek, jóakarója és támogatója, amit igazol azon körülmény is, hogy ily irányban a Rákóczy féle és az 1848-49 iki szabadságharc küzdelmeiben a magyar nemzet javára nevével seholsem találkozunk. Pedig talán egy szavába került volna csak, hogy ez utóbbi küzdelem vezéreinek a bitófa és golyó ne jusson osztályrészül, *Nikolits Döme.*

— *A bolgár király gyermekei.* Dobsináról jelentik: *Ferdinánd* bolgár király, a királyné és gyermekeik ezidén is magyarországi birtokaikon töltik a nyár egy részét. A pohorellai várban tartózkodó királyi család tagjai közül *Cirill* herceg és *Nadesda* hercegnő ma vették föl a bérmlás szentségét. A bérmlást *Párvy Sándor* szepesi püspök végezte. *Bármaszülök Klotild* főhercegnő és *Filóp* kóburgi herceg voltak.

— *Meghíusult malomtranzakció.* Az aradi Széchenyi-gőzmalom igazgatósága tárgyalásokat folytatott a budapesti Concordi-gőzmalommal érdekközösség létesítése végett. A budapesti Concordia-malom tudvalevőleg a Hatvany-Deutsch-cég és a Hazai Bank malomérdekeltségének egyik legnagyobb vállalkozása és a borsod-miakolei, losonci, nagyikindai malmok tartoznak még érdekkörébe, azonfelül épen most igyekeznek a debreceni István-malom megszerzésén is. Ugy látszik, hogy az aradi Széchenyi-malom is be fog kerülni ebbe a gyűrűbe, legalább ezért folytak tárgyalások *Hönich* Henrik, a Concordia gőzmalom vezérigazgatója, továbbá *id. Waldor Gyula*, *Kintzig János* és *Tenner Lajos*, az aradi Széchenyi-malom igazgatósági tagjai között. Az igazgatóság tagjai ma este jöttek haza Budapestről azzal a hírrel, hogy a tranzakció meghíusult. A Concordia ugyanis teljesíthetetlen feltételeket szabott, amire aztán befejeződött a tanácskozás. Azonban nem lehetetlen, hogy újból megkezdik a tárgyalásokat.

— *Névmagyarosítás.* *Szetkó* Lajos aradi lakos saját, valamint *Gizella* nevű kiskoru gyermekének nevét belügyminiszteri engedéllyel *Sziklai-ra*, *Stamfeld* József honetói lakos *Vargára* és *Fischer* Mátyás aradi illetőségű *herkulesfürdői* lakos család nevét *Fredre* változtatta át.

— **Új pénztárat Aradon.** Az aradi pénztárat élénken foglalkoztatja egy új részvénytársaság alakulása, amelyet több, vagyonos, s az aradi közgazdasági életben szereplő férfiak alapít. Földüzletekkel és parcellázásokkal foglalkozik majd ez az intézet, amelynek egyelőre félmillió korona lenne az alaptőkéje és az *Aradmegyei Takarékpénztár* égisze alatt működne. Az intézet alapításának ötlete is az *Aradmegyei Takarékpénztártól* származik; alig néhány hét alatt tul is jegyezték a félmillió korona alaptőkét harmincezer koronával. A részvényjegyzők névsora a következő:

Bing Hugó
Bing Vilmos
Deutsch Andor
Éles Béla dr.
Ées Géza dr.
Fodor Gyula
Löbl Gyula
Lusztig Andor
Montag Dezső
Montag Manó
Neuman Testvérek
Tolnai János dr.

Mint értesülünk az intézet vezetésével Bing Hugót fogják megbízni. A félmillió koronát természetesen a szükséghez képest a gyobbitani fogják, ámbar még arra sincs szükség, mert az *Aradmegyei Takarékpénztártól* nagy összegű hitelt élvez az új intézet.

— **A pápa Esterházy herceghez.** Győről jelentik: Esterházy Miklós herceg nemrég nagy áldozatkészséggel restauráltatta a felsőkis-martonhegyi kápolnát. Ez alkalomból a pápa megleghangú levelet intézett Esterházy herceghez, melyben köszönetet mondott áldozatkészségéért és áldását küldte a hercegi családra. A levél, melyet Vácady L. Árpád győri püspök nyújtott át, aki nódolattal felelt a pápának kitüntetett soraiért.

— **Az Atletikai Klub konfliktusa a városi tanácsossal.** A következő meghívót kaptuk: „Az *Aradi Atletikai Klub* választmánya e hó 15-én péntek délután 6 órakor igen fontos tárgyszorozattal ülést tart. A választmányi tagok minél nagyobb számban való megjelenését kéri az elnökség.” — Eddig szól a meghívó. Értesülésünk szerint ez a fontos tárgy: a városi segély visszautasításáról, vagy megtartásáról való tanácskozás.

— **Halalozás.** Özvegy Tonesz Ferencné ma elhunyt Aradon. Pénteken délután temetik a Damjanich-utca 1. számú gyászszobából. Tonesz Ferenc, az *Aradi Első Takarékpénztár* főtisztviselője édesanyját gyászolja.

— **Jókai Mór hagyatéka.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Özvegy Jókai Mórné Nagy Bella lépéseket tett, hogy az állam a Nemzeti Múzeum részére vegye meg Jókai Mór hagyatékának a nagy író irodalmi működésével összefüggő részét. A tárgyalások még nem vezettek végleges eredményre, de annyimár megtörtént, hogy a Nemzeti Múzeum egyik igazgatójára, Sebestyén Gyula dr. leltározta és megbecsülte Jókai Mór nagy könyvtárát, műveinek összes kéziratait és levelezését, amely utóbbi irodalom- és kortörténeti szempontból sok becses dolgot tartalmaz. A leltár szerint a hagyatéka közel 3 000 koronára van becsülve és most már csak az van hátra, hogy Szalay Imre udvari és miniszteri tanácsos, a Nemzeti Múzeum igazgatója megállapodjék özvegy Jókai Mórnéval s hogy a kultuszminiszter — aki elé az ügy különben még nem került — és a kormány jóváhagyja a megállapodást.

— **Eljegyzés.** Wesztermayer Bertát, Wesztermayer Vidor dr. kir. ítélőtáblai bír. leányát eljegyezte Palla Mihály lippai kereskedő.

— **Modern népnevelés** címmel ma szabad-előadást tartott a Kiszponti Szálló külön helyiségében Fényes Samu dr. budapesti ügyvéd. Miután előadását befejezte, fölkerlte a hallgatóságot, hogy akik tagjai akarnak lenni az *uttörő társaságnak*, maradjanak a teremben az egyesülés formáinak megbeszélése végett.

— **Négymillió sikkasztás.** Párisból jelentik: A párisi és vidéki kis betévközvetítők újra áldozatául estek egy nagy kamatokat ígérő bankárnak. A bankár eltűnt és pénzszerkevényében egyetlen fillért sem találtak. A betévközvetítő kára meghaladja a négy millió frankot.

— **A másik postarabló.** A budapesti törvényszék vizsgálóbírája ma beszerezte a soproni fegyvertárat azon lakóinak fényképeit, kik együtt raboskodtak Pálincással. A fényképeket megmutatták a postarablónak, ki a tizenötödik után felkiáltott:

— *Ez az, felismerem.* Ez volt a társam, de a nevét nem tudom!

A fénykép Horváth György [39 éves faddi] illetőségű napszámos volt, ki ez évben szabadult ki a soproni fegyházból. Horváth ellen rögtön elfogatási parancsot adtak ki. Horváth középtermetű, himlőhelyes arcú ember, különös ismertető jele, hogy jobbkeze hüvelykujja görbe. Legutóbb szürke mellényt és fekete oszimat viselt.

— **Csermák repült.** Temesvárról jelentik: Csermák János ma délután ismét felszállt és háromszor körülrepülte a katonai gyakorlóteret, hogy kárpótlást adjon az elmaradt vasárnapi repülésért.

— **Tüzi láрма.** Ma este hét óra tájban az a hír terjedt el a városban, hogy az állomás épület kigyulladt. A tüzoltók tényleg nagy zajjal robtak végig az Andrássy-úton az állomás felé, a toronyőr pedig vérszesen kongatta a harangokat. Sokan ki is mentek az állomáshoz, de ott nyoma sem volt a tüznek, ellenben azt beszélték, hogy a *Gutzjühr* tanya ég. Mint utóbb kiderült, az egész tüziláрма onnan keletkezett, hogy a *Gutzjühr*-pusztán répahordás közben a munkások máglyát raktak s ezt a toronyőr tüznek nézte.

— **Öngyilkos telekkönyvvezető.** A körmenyi társadalom tevékeny tagja volt Tamás Endre telekkönyvvezető. Szorgalmas, lelkiismeretes tisztviselő és igen jó családapá volt. Tamást néhány éve valami lappangó kór támadta meg, mely lassankint teljesen aláta az élte java korában levő férfi egészségét. Egy ízben megoperáltatta magát, majd különböző gyógyfürdőket keresett fel, de nem sok eredménnyel. Egyre súlyosbodó baja miatt nyugdíjazni akarták s ennek a gondolata annyira elkeserítette, hogy két ízben öngyilkosságot kísérelt meg. Harmadszori kísérlete, a tegnapi, sikerült is. A szerencsétlen ember tegnap reggel kiküldte családját a szobából azzal az ürügygyel, hogy még aludni akar. Mikor hozzátartozói egy óra múlva visszatértek, Tamást az ablak szárfájára felakasztva találták. Orvosért küldtek, de már segíteni nem lehetett.

— **A kiránduló diák balesete.** Késmárkról jelentik: A késmárki állami felsőkereskedelmi iskola tanulói kirándultak a dobsinai jégbarlanghoz. Visszajövet a sztraceni országúton az egyik szekér szerszáma elromlott s káosztásfalva közelében a fiukkal lefordult a töltésről. Váradi József középső osztályu tanuló koponyacsonttörést szenvedett és azonnal meghalt. A többi diák sértetlen maradt.

— **Eltűnt kocsis.** Halmay Andor földbirtokos kocsisa Horváth Rafael tegnap reggel ment el hazulról, hogy a jéggyárból jeget foghozni. Azóta a kocsinak és kocsinak nyoma vezetett.

— **Féltékenységi tragédia.** Makórol jelentik: Kisböz községben Szeles János fiatal legény féltékenységből meggyilkolta vetélytársát, Opniz Arzént. Szeles a bálból hazakisért egy leányt, akinek udvarán ott látta bujkálni Opnizt, kire különben is féltékeny volt. Szeles megvárta, míg vetélytársa kijön és mikor az ablakon keresztül távozni akart, egy éles disznóóló késsel torkába, majd mellébe szurt. Opniznak csak annyi ereje volt még, hogy az ablakhoz vándorozva a gazdát felverte és azt mondta, hogy egy magyar megölte s azután meghalt. Szeles szökni akart, de a esendőrség letartóztatta.

— **Betegség és halandóság az üvegéből táplált kisdédeknél sokkal nagyobb, mint az emlőn tápláltaknál;** ha elmulasztják a tejet a bel- és külföldi orvosok egész seregétől melegen ajánlott „Kufeko”-tápszerral vegyíteni. „Kufeko” rendelkezik a tápláló alkatrészek gazdag tartalmával, melyek a gyermek fejlődését erősítik, könnyen emészthető és meggátolja az emésztési zavarok beálltát: hasmenést, hányászelést, bélhurutot stb.

— **A zsinagógából:** Az izr. hitk. előjárósága ezennel köztudomásra hozza, hogy e hó 15-én pénteken este az istentisztelet 6 órakor kezdődik.

— **Birtokcsere.** Az elmúlt napokban Aradon a következő birtokváltások történtek: Jeney Erzsébet eladja az aradi Kiszponti-utca 51. sz. házát 13400 koronáért Böldizsár Istvánnak. — Biris Mihály eladja az aradi Illés-utca 92/a sz. házát 8500 koronáért Biris Jánosnak. — Busa Pál eladja az aradi Demeter-utca 57. házát 3200 koronáért Katona János és neijének. — Dr. Schmidt Jánosné eladja az aradi szántót 25000 koronáért Karg Dezsőnek.

— **Olvassink szíves figyelmébe ajánljuk Novák Rudolf** új fogmütermét Arad Tökölly-tér 7. szám alatt, I. emelet.

— **Lyoni francia tanítónő** órákat ad jutányos áron, esti órákra is vállalkozik. M. L. Vincent. Közép-utca 25/a. 3964

— **Kizárólag szülőknek érdekel!** A közelgő őszi idény beálltával gyermekainknek egészségét és saját takarékosági szempontjából a legjobbnak elismert hazai gyártmányu *Anatoniai* cipőket vásároljon. Kizárólag fiókunkban kaphatók. Moskovits anatoniai cipőgyár fiokjaitól. Arad, Szabadság-tér 18. 2331

— **60 kötet könyvet havi 1 K. 40 f.-ért és 180 hangjegyet havi 2 K. 40 f.-ért ad kölönben Kerpel Izó kölönöző-intézete, Aradon.** E cég vásárol könyvtárakat és hangjegyeket. 2322

— **Francia kőrök legbiztosabb készítésére!** — hársilag — a kőrakozma üveg 40 ültetvejték és Wehsznai. 4561

TARKASÁGOK.

(*A drága tej.*) Ma este az aradi kávéházakban is sokat beszéltek arról, hogy Budapesten literenként egyszerre hét fillérral emelték a tej árát a telhetetlen tejkereskedők.

— Aradon is emelték eisején a tej árát — mondta egy szomorú családos ember és fájdalommal sohajtott.

— Pedig az aradi tej árának emelését semmi sem indokolja. Budapesten érthető a tej drágulása.

— Miért volna érthető? — fakadt ki a családos férfi.

— Mert ott kolera van.

— Mi köze a koleraának a tejdráguláshoz? Már minden gasságot a koleraával indokolnak?

— Persze. A kolera miatt a hatóság megtiltotta a Duna vizének használatát: azóta nehezebb a tejet készíteni.

(*Edison vice.*) Edison budapesti időzése a politikai világot is érdekelte, mert Edison politikai

Maidt és Schrod

Arad, Andrassy-tér 17.

(Reinhart-ház)

Férfi kelengye óriási választékban.

Nagy raktár nyakkendő különlegességekben — Férfi felöltők, Raglanok és gummi kabatok 80 keronától.

Intézeti flu kelengyek dus választékban.

Szabott árak! — Szolid kiszolgálás! Városi és megyei telefon 765

vezéregyéniségekkel is találkozott és Kosenth Ferenccel hosszasan beszélgetett.

De nem erről a beszélgetésről, hanem egy másiktól csinálták az Edison viccet.

Az általános lelkesedés közber, amivel a Hungáriában Edisont körülvették, egy törekvő képviselő is hozzája sietett, bemutatkozott és magyarul üdvözölte.

— Edison — így hangzik az elbeszélés — zavarba jött, Rézint azért, mert nagyot hall és nem hallotta, mit akar a képviselő, rézint mert nem tud magyarul, tehát amugy sem értette volna. Edison tehát zavarba jött, de csak egy percig, már a másik percben Edison feltalálta magát.

VÁROS ÉS MEGYE.

A kivándorlás ellen. A belügyminiszter ma megküldte Aradváros törvényhatósági bizottságának Hoffman Géza newyorki alkonzul „Az amerikai magyarság” és a Csonka „Munkásosztály” című munkáit azzal az utasítással, hogy azokat a törvényhatóság tetszése szerinti módon a kivándorlás elleni akcióra használja fel.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Kereskedők és iparosok olaszországi tanulmányutja. Az olasz egység megünneplésére rendezett római és turini kiállítások megtekintésére folyó évi október hó 4-én tanulmányutat rendez a budapesti kereskedelmi és iparkamara elnöksége. A feltételeket kedvezően szabták meg, hogy minél számosabban (nemcsak kereskedők és iparosok) vehessenek részt ezen tapasztalatok gyűjtésére bő alkalmat nyújtó társas kiránduláson. Az utirány: Budapest—Turin—Genoa—Róma; tartama kilenc nap. Rómából egy külön kirándulás is rendeztetik Nápolyba, Pompejiba, Capriba stb. A kiránduláson résztvenni szándékozók a feltételeket és pontos menetrendet az aradi kereskedelmi és iparkamarában kaphatják meg ahová egyszerűs mind a jelentkezések is legkésőbb folyó hó 20-ig beküldhetők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 14

Amerika ¼-el olcsóbb. Kínálat megfelelő, vételkedv korlátozt, 40 ezer mm. 1—20 fillérrel olcsóbb.

As árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza 1911. októberre	11.70—11.71	11.71—11.72
Buza 1912. április	11.97—11.98	11.98—11.99
Róza 1911. októberre	10.18—10.19	10.17—10.18
Tengeri 1912. május	8.27—8.28	8.28—8.29
Zab 1911. októberre	9.23—9.23	9.31—9.32

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1911. szeptember 14.

Buza (szokvány-minőség):

76 kilogrammos	—	—	—	11.10	11.15
77	—	—	—	11.15	11.20
78	—	—	—	11.20	11.25
79	—	—	—	11.25	11.30

Buza (Temesvári keresk. ár):

75 kilogrammos	—	—	—	11.00	11.05
Róza	—	—	—	9.30	9.35
Arpa	—	—	—	8.80	8.85
Zab	—	—	—	8.40	8.45
Tengeri	—	—	—	8.30	8.35

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

Szeptember 14

Magyar aranyjárdék 4 ⁰ / ₀	111.25
Magyar koronajárdék 4 ⁰ / ₀	80.90
Magyar koronajárdék 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀	80.35
Magy. földteherm. kötvény 4 ⁰ / ₀	91.75
Horvát-szlavon földteherm. kötvény	92.50
Magyar nyereséjsorsjegy kölcsön	218.—
Tiszasszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	155.—
Oszták járdék papírban	92.2
Oszták járdék ezüstbe	95.90
Oszták járdék aranyban	116.—
Oszták koronajárdék 4 ⁰ / ₀	92.10
1880. évi oszták államsorsjegy	157.—
Oszták-magyar bankrészevény	19.85
Magyar hitelbank-részevény	839.50
Oszták hitelintézeti részevény	646.50
Oszt.-magy.-államvasuti részevény	736.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.15
Német birodalmi márka	117.77 ¹ / ₂
London vista	240.17 ¹ / ₂
Páris vista	95.75
20 márkás arany	28.63

Kőbányai sertéspiac.

— Szept. 14. —

Szeptember 13. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 160—161 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 165—167 fillér. Közép (páronként 240—280 kilgr.) 170—172 fillérig.

Sertéselészám: 1911. évi szeptember hó 11. napján volt készlet 29480 drb. — 1911. szeptember hó 12-én felhajtott 315 drb., — 1911. szeptember 12-én elszállított 214 drb., — 1911. szept. 13. napjára maradt készletben 29531 drb.

A hizott sertésüzlet irányzata: kellemes.

Felelős szerkesztő:

Belgár Lajos.

URANIA

mozgófénykép színház.

(Báró Elnökök-utca 1. sz. Szabadság-tér mellett.)

Ma pénteken 1911. szeptember 15.

1. Mirtus koszoru. Dráma. — 2. A kis király. Humoros. — 3. Sziámi vizek. Természet után. — 4. Szomszéd és szomszédnő. Vigjáték. — 5. A nagyapa. Dráma. — 6. Szegény barát. Humoros. — 7. Váratlan hódítás. Komédia. — 8. Mozgófénykép újsg. Aktualitások kinematográf felvételeiben.

Előadások 8 órától kezdve este 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér, V. hely 20 fillér.

Utolsó előadás este 11 óráig.

A hölgyek kéretnek a nosztéron kalap nélkül megjelenés.

As előadások tartama 2 óra.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrassy-téren új Lloyd-palotában.

Urania Magyar Tudományos Színház aradi csapadja.

Ma pénteken, 1911. szeptember 15-én:

1. A mozgófényképész Afrikában. Erdekfeszítő szines felvétel. — 2. Az elvágott nádtag. Nevetelő. — 3. Márványhegyek és márványbányák. Természetutáni felvétel. — 4. A halászléány. Drámai színdarab. — 5. Lemke kenyeret süt. Kacagató. — Az eloccsott fűtő bosszúja. Szenszációs slager kép. — 7. Nauke és a kalandornő. Komikus. — 8. Detektiv paródia.

Előadások délután 6 órától.

Helyárak: Pályák állásenként 1 kor. Zártkörű 1 kor. 1-6 hely 80 fillér, II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., IV-ik hely 20 fill.

Műsort ingyen kapni a jegyszedőknél.

Saját zenekar.

Női és leányfelöltők

Ujjonnan megnyilt áruházunkban kizárólag női és leány gyermekfelöltők, eredeti angol és berlini ujdonságok, olcsó szabott árak mellett a legelőnyösebben beszerezhetők

György Menyhért és Tsa

Arad, Andrassy-tér 8. sz.

A Minorita templom bejáratával szemben.

TELEFON

Telefon

TELEFON

855.

Uj uri szabó-üzlet megnyitás!

Gianotti Nándor

Arad, Deák Ferencz-utca 8.

A legmodernebb igényeknek megfelelő **uriszabó-üzletet nyitottam**, hol mindennemű izléses és olcsó ruhák a legrövidebb idő alatt készítettnek, u. m.: szalon, sport, katonai és diszmagyar ruhák. Szakképzettségem folytán azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a legkényesebb igényeknek megfelelek. Ezen előnyös kiszolgálásra való tekintettel kérem a n. é. közönség szives pártfogását, kiváló tisztelettel
Gianotti Nándor, polgári és egyenruha szabó 3675

Építetők figyelmébe!

Csobán Tivadar építészeti irodája.

Arad, Deák Ferenc-utca 20a. sz.

Van szerencsém értesíteni az építetők közönséget, hogy az építészeti téren mindennemű munkákat, ugymint:

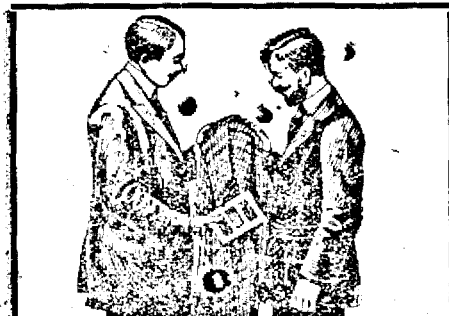
tervezéseket, új építkezést, régi épületek átalakítását

egy helyben, mint vidéken a legjutányosabb árban készik.

Tisztelettel:

Csobán Tivadar,
 építész.

191

Brünni szövetek

uri ruhák elkészítő ére legolcsóbb gyári áron kaphatók.

ETZLER és DOSTAL cégnél
 BRÜNN 41. 6904

A tanítói szövetség és az állami tisztviselők egyesületének szállítója. Ha drágább a gyárból venni a fogyasztó ezen szükségletét, ezt pénzt takaríthat meg. Mindig új, modern szövetek mindenféle áron. A legkisebb méretet is küldjük.

Dus minta választék megtekintésére bérmentve küldetük.

ALAPITTATOTT 1889.

Várhoz László

uri és női cipész Arad, Weitzer János-utca 3. sz. (Minorita-palota.)

Etvállalja minden e szakba vágó legujabb divatszerinti

férfi-, női- és gyermek-cipők készítését fájós lábakra is, pontos kivitelben, jutányos árért. Készít továbbá bármely fegyvernemhez tartozó önkéntes urak részére előírásos cipőket a legjobb minőségű bőrből. Ortopéd-cipők és vidéki megrendelések 24 óra alatt készülnek. A lugosi honvédezdrezt tisztikarának szállítója. B. pártfogást kér
 3951

VÁRHOL LÁSZLÓ.

AMIBE MINDEN HÖLGYNEK SZERENCSE VAN

HANAGAWA TEERAVON szagtalan kátrány Champeopor egy boríték 40 fillér.	HANAGAWA fehértő mandula kézpor 1 boríték 30 fillér.
A JÁRÓDÖBEN ÉS MOSDÓVIZBEN Száraz KÖLNI VIZ egy boríték 30 fill.	A SZÖKE STAJNAK HANAGAWA Chamilla champee egy boríték 30 fill.

Egyedületes Ausztria-Magyarországra
A. Grossmann
 Wien VI. Esterházygasse 11 a.

Raktár Aradon: 6907
HANZU NESTOR Vöröskereszt drogeria Weitzer J.-u. 2.

Husserl Manó

Arad, Szt.-Pál-utca 11. sz.
 Telefon 348. szám.

Csatornázás és vízvezeték szerelő bádogos. Készítmó- dern butor veretel. Fém- csiszolás, galvanizálás. (Nikkelezés, vörös és sár- ga rezezés, horgonyozás, ónozás, aranyozás, ezüs- tőzés.) 3341

Galvanoplasztikai munkák

Andrássy-tér 8. számú

házban egy

üzlethelyiség

— különösen dohánytözsédnek al- kalmos — folyó évi november hó 1-ére

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó- hivatalában, József főherceg-ut 22.

Egy okos fej

elsajátítja azon vívmányokat, melyekkel a táp- szerkémia a háziasszonyt megajándékozta.

- Dr. Oetker sütőpora á 12 f. élesztő pótlásául szolgál, mellyel kuglófokat linzi és más egyéb tortákat, valamint mindennemű süteményeket és tészta- kat lazabakká, nagyobbakká, jobb ízűvé és könnyebben emészthetővé tesz.
- Dr. Oetker pudingpora á 12 f. tejjel főzve, gyermekeknek és felnőtteknek cson- tot képző, nagyszerű és olcsó utóedelt nyújt.
- Dr. Oetker vanillincsukra á 12 f. csokoládé, tea, puding, tej, mártás és crème vanillizására szolgál és teljesen pótolja a drága vanillia-csövet. Egy csomag tartalma 2-3 jó vanillia-csőnek felel meg.

Kimerítő használati utasítás minden csomagon. Kapható minden élelmiszer üzletben, valamint drogériában. Vények ingyen.

Dr. OETKER, Baden-Wien.

455

2418—1911. tkv. sz.

Árverési hirdetményi kivonat

A pécskai kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy dr. Novák Aurélnak, Ponta Szida ópécskai lakos végrehajtást szenvedett elleni 606 kor. tőkekö- vetelés és járulékal iránti végre- hajtási ügyében az árverést a pécs- kai kir. jbiróság területén levő ópécskán és határán fekvő és ópécskai 541 sz. tkvben 663 hrsz. 514 □-öl területű (1025) házas- beltelekből, 2249 hrsz. 344 □ öl területű szőlőből, 1572 hrsz. 1350 □ öl ter. kertből, 5732 hrsz. 133 □-öl területű pondból B. 8. sz. Ponta Szida 1/8 hányadára 606 kor. kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan 1911. évi október hó 12. napján d. e. 10 órakor kebelbeli tkvi hatóság- hoz megtartandó nyilvános árve- sen megállapított kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron nem fog eladatni.

Árverezni szándékozók tartoz- nak az ingatlan 606 kor. jutalék becsárának 10%-át bánatpénzzül készpénzben, vagy az 1881. LX t. c. 42. §-ában jelzett árfolyam- mal számított és az 1881. évi no- vember 1-én 3333. sz. a kelt igaz- ságügyminiszteri rendelet 5. § ban kijelölt óvadékképes értékpapirok- ban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX. t. c. 176. §-a értelmében a bánatpénznek a bi- róságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Pécskán, 1911. évi augusztus hó 30-án.

Moldványi,
 kir. jbiró.

4447

ÉRTESÍTÉS!

Van szerenc-énk érte- síteni megboldogult **Bo- lezni Antal** igen tisztelt megrendelőit és vevőit, hogy Salacz-utca 2. sz. alatti cipész üzletét átvettük

s azt saját készítményű férfi-, női és gyermekcipő- raktárral kibővíttve, tovább vezetjük. Főtörökvésünk oda fog irányulni, hogy a n. é. vevőközönséget a mai kor igényeinek meg- felelőleg teljesen kielé- gi sük.

Szives pártfogást kér- nek tisztelettel 3561

Bolezni Antal utódai.

789. TELEFON

POLOSKAIRTÁSI VÁLLALAT

Külföldön nyert tapasztalataim folytán; lakástisztítási vállalatomhoz lakások po- loska mentesítését is berendeztem. — Ha valaki kellemetlen lakójától, illetve po-

lesta és más rovaroktól meg- szabadulni óhajt, az forduljon teljes bizalommal 4437

LOVAS KÁROLY

lakás- és ablaktisztítóhoz

Arad, Mihály-utca 86/b.

Telefon, vagy levél meghívá- sokra azonnal rendelkezé- sére áll a n. é. közönségnek.

789.

TELEFON

789.

1750/5—1909. V. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-ezikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbírság 1909. V. 1750/5. számú végzése által Karaguly László nagyváradi lakos végrehajtató javára 489 kor. 30 fill. tőke és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróságra le és felül foglalt és 2238 koronára becsült butorok és más egyebekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak. Ezen árverés Gábor Julianna 1596 K. 22 fill. és Szuk Jenő 330 K. követelése és jár. erejéig is elrendeltetik.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Eötvös-utca 1 sz. a leendő eszközlésére 1911. évi szeptember hó 16-ik napjának délután 5 órája határidőül kiüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezen-nel oly megjegyzéssel bivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. tc. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsárca alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX tc. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1911 ik augusztus hó 31. napján.

Györffy Arnold
bírószági végrehajtó.

4448

Aradi m. kir. pénzügyigazgatóság.

44987—I. 1911. sz.

Hirdetmény.

Az aradi pénzügyi palota udvarán kislejtett:

Gerendák	106 korona	57 fillér
deszkák	354	24

értékben folyó évi szeptember 19-én, sikertelenség vagyis a kikiáltási ár el nem érése esetén 22-én d. e. 10 órakor az aradi kir. pénzügyigazgatóság igazató hivatalában szóbeli nyilvános árverésen el fognak adatni.

Árverés előtt 50 korona bánatpénz az árverési bizottság kezébe teendő le.

A kikiáltási ár elérése esetén vevő a vételarat már az első árverésen azonnal lefizetni és a megvett anyagot rögtön, de legkésőbb 24 óra alatt elszállítani köteles, mert különben kárára és költségére rövid uton el fog adatni.

Arad, 1911. szeptember 11.

4445

M. kir. Pénzügyigazgatóság.

NAGY KÉSZ MŰBUTOR ÉS BILLIARD-ASZTAL RAKTÁR ARADON.

ÉRTESÍTÉS!

1124

Értesitem Aradváros és vidéke n. é. közönségét, hogy Aradon, a Boros Beni-tér 7. szám alatti házban levő

billiárdkészítő gyáramat

a legmodernebb kivitelű

műbutorraktárral

egészíttem ki, úgy, hogy képes vagyok a legkényesebb igényű kávéházi és szállodai bere dezéseket is a legmegbízhatóbb kivitelben a legolcsóbb árért. — Állandó nagy raktárt tartok mindenféle háló, ebédlő, uri szobákban, szalonokban és irodákban szükségeltető butorokból, kávéházi és szállodai berendezésekből. Szíves pártfogást kér kész szolgálattal

Hartmann János.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Eötvös-utca 1 sz. a leendő eszközlésére 1911. évi szeptember hó 16-ik napjának délután 5 órája határidőül kiüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezen-nel oly megjegyzéssel bivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. tc. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsárca alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX tc. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1911 ik augusztus hó 31. napján.

Györffy Arnold
bírószági végrehajtó.

4448

Tanulólanysok nyomdánkban felvétetnek.

Költözők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket **csillárokkal** együtt kedvező áron feltelek mellet szor és szállít

KOCH DANIEL
villamoscsengő és telefonberendezés vállalat
Arad, Deák Ferencz-u. 42.

Tanulólanysok heti fizetéssel könyvkötészetünkbe felvétetnek.

Permetezőjavítások elfogadottak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hosszú való legjobb minőségű gumicsövek legolcsóbb gyári árakon

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppje kifolyik, a szőlőmagvak, héjak és egyéb tisztálanságok azonnal továbbítanak, ezáltal a szivattyu nem romlik, és a bort nem ronthatja, a gépet is melegebbé teszi 3 evi járása, legyen járása.

Tüzi fecskendők

golyó-csövekkel

golyócsövek legolcsóbb árakon, mert horgok és csőre via használhatók, nem kapadnak meg a szőlőmagvak, — a gumicsöveket 3 evi járása, legyen járása, hosszú való csövek egyenes csövek és a legjobb minőségű, gumicsövek kendercsövet a legolcsóbb áron

Kutak

a hosszabb csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint melyhol vagy kőföldi gyártás

HÖNIG OTTÓ

M. kir. szabadalmazott tüzi fecskendők és szivattyúk készítője

Arad, Rákóczi-u. 27. sz.

NAGY KÉSZ MŰBUTOR ÉS BILLIARD-ASZTAL RAKTÁR ARADON.

ÉRTESÍTÉS! 1124

Értesitem Aradváros és vidéke n. é. közönségét, hogy Aradon, a Boros Beni-tér 7. szám alatti házban levő

billiárdkészítő gyáramat a legmodernebb kivitelű

műbutorraktárral

egészíttem ki, úgy, hogy képes vagyok a legkényesebb igényű kávéházi és szállodai bere dezéseket is a legmegbízhatóbb kivitelben a legolcsóbb árért. — Állandó nagy raktárt tartok mindenféle háló, ebédlő, uri szobákban, szalonokban és irodákban szükségeltető butorokból, kávéházi és szállodai berendezésekből. Szíves pártfogást kér kész szolgálattal

Hartmann János.

Háztartási és pipere cikkek legolcsóbban

Vojtek és Weisz
drogueriájában

Aradon.

1407

Ezen rovatban minden nap egy-egy hirdetésnek ára 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József tér 28.
Kiadóhivatali telefon: 361. sz.
Hírközlési: 357. sz.

Apró hirdetések felvétele a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések postai útvályaon küldendők — a útvályaon a műveg ellen — vagy levélbájosan. Továbbadandó a hirdetés száma mindenkor közzé kell tenni a megkötésnél. (A jellegű leveleket kivéve) felvilágosításul meg kell a kiadóhivatal, és esetben, vállalkozás megjelölését. Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik. Minden sor 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 20 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kiadóhivatalnál jelölendők. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatalnál kiváncsi díjazással megismerked. HIRDETÉSEK ESTE PÉL 6 ÓRÁIG VÉTELYEK PÉL.

Ajánlatokhoz.

melyeket valamely jellege alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert érettség semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül elvezetjük el nem vissz. a kiadóhivatal megsemmisíti.

Zálogházból

útváltott arany, ezüst- és gyémánt-ékszereket vesz és elad. **Farkas Strohofer** Arad, Tőkőly-tér 1. 3974

LEVELEZÉS.

Egy kísérlet

elégendő hozzá, hogy a „Mimosa”-tej-crém csodás arczfinomító hatásáról meggyőződjön. Egy tégely ára 1 korona. Egy drb. szappan 70 fillér. Hanzu Nestor, Vöröskereszt Drogeria. 3621

Szolid,

énekelni tudó leányka ismeretséget keresem. Leveleket „Duetto” jellegre kérem. 5067

Ha nem tud aludni

ne Bromot, de Vojtek és Weisz hírneves rovarporát vegye. II-8326

Fiatal,

csinos, jókedvű, hölgy ismeretséget keresi egy bohém lelkű fiatal ember. Levelek „Galans” jellege alatt a kiadóhivatalba küldendők. 5036

Angol és francia

flatszerék, pouderek, szappanok, fésűk, hajtűk és hajkefék dus választékban. Hanzu Nestor, Vöröskereszt Drogeria. 3621

ALKALMAZÁST KERES.

Diszkertek,

gyümölcsösök, fásítások, parkok bármily területre olcsón készít kert terveket a legteljesebb szak-szerűséggel. Csapáry Bertalan Mezőhegyes. 4401

ALKALMAZÁST NYER.

Varró leányok

2-3 évi gyakorlattal Erdélyi Andorné varrodájában Aradon Rákóczy-utca 4. sz. szeptember 21-től felvétetnek. 4372

Kerések

4111 azonnal, vagy október 1-re egy ügyes 22-24 éves izraelita segédet, a ki fűszer- és rövid-áruban jártas és a román nyelvet is bírja, ugyan egy jó izraelita házból egy tanuló is Ajánlatokba igényüket jelölve. Berkovits Herman Brád.

Keresünk

azonnali belépésre egy első mázsa-mester vagy termestert, ki a waggonokban érkező anyagok átvételét eszközli, valamint a gyártelepen a waggonforgalmat intézi. Fialtabb erők természetbeni lakás, fűtés és világításon kívül jó fizetésben részesülnek. Ajánlatok fizetési igények megjelölésével a Cukorgyár igazgatóságának Mezőhegyes küldendők. 4462

Egy jó írássú könyvelő

ki az egyszerű könyvelést, levelezést, önállóan képes végezni és pénztárt kezelni, fűszer vas kereskedésembe október elsejére felvétetik teljes ellátás és 50 korona kezdő fizetéssel. Szombaton zárva Ajánlatok, Ritter Jakabhoz Tenke küldendők. 4449

OKTATÁS.

Gyenge tanulókat

összevont magánvizsgálatokra is felelősséggel elvállal, ugyszintén bejárókat lelkiismerettel előkészít. Izr. Fiuintern-tus Arad, Chorin Áron-utca 1. sz. 4265

Nyelvtanára

német, francia és angol nyelv alapos tanítására vállalkozok. Cím a kiadóhivatalban. 345. sz. a. 4461

Kőműves mesteri

vizsgára előkészít Strakovits Vilmos építész Arad, Szél u 1b. 4452

KIADÓ LAKÁS.

Egy 2 szobás lakás

október 1-re kiadó Fácán-utca 3a. sz. alatt, bővebbet Angyal-utca 25a. szám alatt. 4267

Kiadó

4386 3 szoba elő-, fürdő- és cseléd-szobából álló újonnan épült udvari uri lakás Deák Ferenc-utca 39. sz. alatt november 1-re, esetleg előbb is.

Magánház

Hona-utca 4. szám 3 szoba konyhával, mellékhelyiségekkel, tágas udvarral, szép kerttel október, vagy november 1-re kiadó 4416

Modern új házban

egy 3 szobás lakás, hő-závaló mellékhelyiséggel november 1-re kiadó. Borona-utca 4. sz. 4477

4 szoba,

elő- és fürdőszobából és minden hozzátartozóából álló lakás Batthyány-utca 33/a. szám alatt november 1-től kiadó. Bővebbet a házmes-ternél. 4365

Pincehelyiség

raktárnak, borospincének, vagy műhelynek kiadó. Lázár Vilmos- u ca. 4. sz. 4463

Kényes parket

nyerhető Vojtek és Weisz hírneves parket-viasz használatával. II-8326

INGATLAN.

Zoltán-utca 6.,

Bockó-utca 9. számú házak eladók. Bővebbet a kiadóban. 4377

VÉTEL ÉS ELADÁS.

10 koronától kezdve

férfi fűző, boksz cipő kapható Aradi Cipészek Termelő Szövetkezeténél Szabadság-tér 15. Bizomány raktárak Csermón és Piskin. 3451

Karácsonyról

visszamaradt legdivatosabb doboz levélpapírok teljesen ép dobozokban 25% engedménnyel lesznek kiadva Ingusz I. és Fia könyv és papírkereskedésében Andrásy-tér 16. Maurer-féle kilométer automobil- és kerékpár térkép ára 60 fillér. 555

Eladó

saját termésű Ménes—Paulsi ca. 75 hektó ő vörösbort és 25 hektó 1910-iki vegyes fehér bor. Bővebbet Hruzek Béla bortermelőnél Uj-Aradon Rázóczi-utca 11. sz. 4347

Poloskák

és azok petéinek biztos kiirtására Radical poloskairtó folyadékot használjon. Egy üveg 60 fill. Hanzu Nestor Vöröskereszt Drogeria. 3621

Egy üzleti berendezés

olcsó árban eladó. Sütő Józsefnél, Forray utca. Ugyanott kiselőjelezett porcellán kapnató, különként 20 kr.-ért. 4009

Mosó dalain blouzek

1-45 árban minden színben és nagyságban kaphatók Hoffmann Sándor cégnél. Arad, színház épület. Vidéki rendelésnél szín és bőség megjelölése elegendő, meg nem felelés esetén kicserélteik. Ügyes kirakat rendező segéd ajánlatát kérem. 1941

Zöldő

ünnepl imakönyvek és az összes szertartási cikkek kaphatók Pichler Sandor papír- és írószertüzetében Arad, Szabadság-tér 1. 2551

Szagos lesz az utca

amerre jár, ha mosdó szappanját Vojtek és Weisznál vásárolja; 6 darab 1 korona. II-8320

Bormust eladás.

Arad határában az u. n. Atzél féle telken termelt 20-30 Hl. bormust és törköly az aradi pénzügyi-igazgatóságnál 1911. szeptember 19. esetleg 22-én d. e. 11 órakor nyilvános árverésen eladatik. Banat-pénz 100 korona, törkölyre 0 korona. Arad, 1911. szeptember 13. 4446

ÜZLETEK.

Galán,

három kis holdas szálló terméssel és kolnával, teljesen felszerelve eladó. 4281

Angyal-utca 25a. sz. ház,

melyben egy régóta fennálló jóforgalmu szatács-üzlet van, eladó. 4266

Egy jóforgalmu

4405 vegyeskereskedés igen forgalmas helyen más vállalat miatt, igen előnyös feltételekkel, azonnal átadó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

KÜLÖNFÉLE.

Augusztus 25-én

nyílt meg Aradon a Ferenc-tér polgári fiu-iskola mellett a „Minerva” könyv- és papírkereskedés. Knieszer Imre és Tsa. 3986

Tettes baromfi étek

teljesen megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi-féregpusztító szerétől. Siker garantírozva. II-4339

Elegáns

bérrautók

turára, napra, órára Deák Ferenc-téren 8. sz. Telefon 816. 2728

Ügyes kárpitos

ajánlkozik e szakmába bármily kárpitos munkák pontos és kitűnő elvégzésére, egy saját műhelyben, mint házakhoz is, legolcsóbb árak mellett. Vidékre árfelöléssel nélkül. Stáhl M., Csernovits Péter-utca 8 sz. 2237

Épület és díszműbádogos

munkákat legjutányosabban készít egy helyben, mint vidéken Diamant Jenő Weitzer- és Kazincy utca sarkán (Polgári iskolával szemben.) 3681

Tettes baromfiak

megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi féreg porától. II-3506

Kerékpáros

Gyorsfutár Vállalat ::

Telefon 848.

Iroda: Atzél Péter-utca 1. szám. (Zrinyi-utcal oldalon.) 3448

Csillárok, Villamos felszerelések

legolcsóbban 1617

Diamant-nál

Atzél Péter-utca 2. (az udvarban)

Ne mulassza el!
 mielőtt óra- és ékszer-
 szükségletét beszerezné
 felkeresni vételkény-
 szer nélkül

Vogel László

művészi és ékszerész üzletét.

Veszek zálogcédulát,
 tört aranyat vagy más
 tárgyakra becserélem.

Arad, Weitzer János-u. 6.

Új leányiskola-épület.

Alkalmi vételek

és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb
 óra- és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órák és ékszerész

Weitzer János-utca, Minorita-palota

1052

Zálogcédulák

arany és ezüstneműk, gyémánt és brili-
 áns tárgyak a legmagasabb árban meg-
 vételnek vagy más tárgyakra átcsereleltetés
 TELEFON 438. TELEFON 438.

Legolcsóbb síremlék

mindennemű kőanyagból a
 legegyszerűbb kivitelől a
 legdiszesebbig :: ::

MENRATH JÓZSEF

sírkő nagyraktár és kőfaragó
 mesternél szerezhető be

Aradon, József főherceg-ut 11.

(Az új evangélikus templommal szemben.)

Minden munkámért jótállás.

4427

Üzlet- és műhely-áthelyezés!

Értesitem a nagyérde-
 mű közönséget, hogy
 vízvezeték, csatornázás és
 bádogos műhelyemet

Zrínyi-utca 1. szám alól

Lovarda-utca 1. sz.
 alá helyeztem át.

További szíves pártfo-
 gást kérve maradok

Teljes tisztelettel:

Citrom Adolf,

vízvezeték és csatornázás
 berendező.

8377

Nincs mit gondolkozni,

hogy hol vegyünk leg-
 jobb minőségű zsebórákat
 és izléses ékszereket,
 mert immár köztudoma-
 su, hogy a legnagyobb vá-
 laszték gyári árak mel-
 lett egyedül

HIRSCH JENŐ

művészi és éksze-
 résznél Forrai utcában
 (Rakóczi-utca sarok) sze-
 rezhetőek be, hol minden
 tárgyért 3 évi jótállás
 nyújtatik. 4169

≡ Vegyünk próbavásárlást! ≡

Intézeti leányfelöltők és leánykostümök

Őszi újdonságok.

Gyászruhák, gyászbluzok.

Legújabb angol női felöltők

Divatkabátok ■

Kosztümök ■

Aljak ■

Divatbluzok ■

Jupponok ■

Gyermek ruhák ■

Legnagyobb választékban és legjutányosabban beszerezhető:

Radó Gyula

új divatáruházában, Arad,
 Andrassy-tér, Weitzer-utca sarkán.

Telefon 238.

4147